

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. — ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΚΚΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΤΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1890

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΓΕΑ

Έσωτεριανὸν δρ. 10. Ἐξωτερικὸν γρ. χρυσῶν 10.
Πῶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἀρχαίου.

ΤΙΜΗ ΣΕΜΑΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς

Σωμα δ. ἔτους δρ. ἢ γρ. δ. Σώμα β'. ἔτους δρ. ἢ γρ. γ.
Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς ἀπὸ δρ. 10.

Συνδρομητὰ ἐγγράφονται εἰς τὸ κατόστημα τοῦ
Συλλόγου ἐν συνειδήσει Πλάτος κατὰ τὴν Δημοτικὴν Σχολήν,
ὁδὸς Φιλίας, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα
Ἀλέξη Κωνσταντινίδου.

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Συλλόγον Ἀναπλάσεως Ἀθῆναις,
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσι διατίθεται πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσι συνδρομῇ πρὸς τὸ
περιοδικὸν πῦρματι πρὸς τὴν προέδρυν τῆς Ἀνα-
πλάσεως Δηροπαλίτην Ἀθηνῶν κ. Γεωμανὸν ἢ πρὸς
τὸν ταμιῶν τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιον Δ. Μανθόπου-
λον ἑμπορῶν.

Τὰ περιεχόμενα χειρόγραφα δημοσιεύονται καὶ μὴ
ἀντὶ ἐπιστροφῆς.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1890.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ψυχολογικαὶ Μελέται Γ. Σκαλτσούνη, 1Δ'. Ἐπίλο-
γος. — Φόβος καὶ ἄφοβος, πόθος, καὶ Ἀναπλαστικὴ
μελέτη, Β', ἀπὸ Κ. Διπλεϊσπῆ. — Πῶς ἐργάζονται οἱ
ἴησονται ἐν Σουλῇ καὶ Αἰγύπτῳ. — Ἡ δοξολογία
Ἡθικὰ παραγγέλματα, ἀπὸ Θ. Κόντη. — Θεραπευτικὴ
πύλησις. — Σελιῶν βιβλιοθήκη.

Ι. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

1Δ'.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Ο προσκελὸν λαὸν τινὰ ε' ἀντι-
καταστήσῃ τὴν ἑλπίαν εἰς τὸν Θεόν
ὁδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν
καὶ εἰς βέλτερον καταστροφὴν».
(Laugel. Probl. Elong.)

Ι

Μελετῶν ἐπὶ τῆς ἐμῆς προσωπικότητος,
ἐνορῶν δὲ καὶ ἀναλύνων τὰ στοιχεῖα τῆς ἐμῆς
ψυχικῆς ὑποστάσεως, συναισθάνομαι ὅτι
ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ ἀρχὴ αὐτενεργός, ποιητικὴ
καὶ συνειδυία ἐαυτῇ, εἰς ἣν συγκεντροῦνται
ἐν ἀδιαρέτῳ ἐνότητι πάντα τὰ αἰσθητικὰ καὶ
πᾶσαι αἱ ἐμαὶ ἀντιλήψεις καὶ γνώσεις καὶ κρί-
σεις καὶ βουλήσεις, ἐνεργοῦσα κατὰ τρόπους
ὅλως διαφόρους, πολλὰκις δὲ καὶ ἐναντίως
τῶν μηχανικῶν νόμων καὶ τῶν σωματικῶν
ὁρμηδῶν καὶ ἀπαιτήσεων.

Ἀπὸ τῆς γωνίας τοῦ σπουδαιότητος μου
μεταβαίνω νοητικῶς καὶ ἀσφαλῶς ἀπὸ χώρου
εἰς χώρον ἐφιστῶν τὴν προσοχήν μου ἐπὶ
πολλῶν ἀντικειμένων, ἀναμνηστικῶν ἀρ-
χάων γεγονότων, ἔχω δὲ συγχρόνως ἐνώπιόν
μου καὶ ἕλλα νεώτερα, συμπαραβάλλον δὲ

πάντα καὶ πρίνων ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐξέρον συμ-
περάσματα διαμορφώσω γνώσεις καὶ ἰδέας, ὧν
πρότερον δὲν ἔμην κένοχος. Ἡ ταῦτα δ' ἐκ-
τελοῦσα ἐν ἐμοὶ δύναμις εἶνε πάντοτε ἡ αὐτὴ,
μία καὶ ἀδιαίρετος καὶ ἐνιαία, παρῶντος τοῦ
ματι, συναισθητομένη, κρίνουσα καὶ τὰς ἰδέας
καθορίζουσα καὶ ἐκταλόνουσα καὶ δημιουργοῦσα
νέας πνευματικὰς ἐνότητες καὶ ἐκπεῖσα ἐν-
τικαίμεναι τινος, συγχρόνως δ' ἔτι καὶ ἀπεχθάνου-
μένη. Ἀρχὴ καὶ βίσις τῆς ἐμῆς προσωπικότη-
τος, ἐμφλέσκει τὸ παρὸν, διορᾷ τὸ μέλλον,
ὁρίζει τὸ καθήκον, καὶ δεῖ μὲν συμμορφοῦται
πρὸς αὐτό, ἄλλοτε δὲ παραβιάζουσα συναισθά-
νεται τὸν ἐλεγχον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς πράξει
καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ εἰσχωρεῖ εἰς ἀκριβεῖς καὶ
φαινησιώδεις ὁδοὺς, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῆς
λύσεως ὑψηλῶν καὶ ἀμφιβόλων προβλημάτων,
καὶ ἀνυφοῦται ὑπερῶν τοῦ ἑαυτοῦ καὶ ὁρατοῦ
κόσμου διακινώσκουσα τὸ ἐργαζόμενον καὶ τὸ
ἰδόμενον καὶ μελετῶσα ἐπὶ τοῦ ὑπεροργανικοῦ
καὶ τοῦ ὑπερφυσικοῦ, διατηροῦσα δὲ πάντοτε
ἐν τῇ ἀπερᾶντῳ ταύτῃ ποιητικῇ καὶ ἐναντιό-
ντη, ἐνίοτε δὲ καὶ διαμέλλῃ τῶν ἰδίων σκέψεων
καὶ ἀποφάσεων, τὴν συνεύδησιν τοῦ ἀδιαίρε-
του καὶ τῶν ἐξαισίων αὐτῆς χαρμηκῶν ἀντι-
στρατευομένων, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἐναντι-
οῦντων τοῖς σωματικῶς καὶ μηχανικῶς τῆς
φύσεως νόμοις. Τὸ δὲ πάντων τῶν γερονό-
των σπουδαιότερον εἶνε ἡ ἐλευθέρωσις τῆς ἐμῆς
ψυχικῆς ὑποστάσεως ἐκείνης τοῦ διεσπόμενου
τὴν ἐμὴν προσωπικὴν ἐνεργότητα πρὸς οἰαν-
δήποτε ἔργον καὶ ἐκρήτησιν καθισταμένην
πολλὰκις ὑποκαίμενον καὶ ἀντικαίμενον ἢ
μελέτης, διατηροῦσα δ' ἀμειψιότητος τὴν ἐν-
τὴς ἐνότητα καὶ αὐτοσυνειδησίαν.

Ἐκ τῆς γενομένης ταύτης ἀναλύσεως καὶ μελέτης συμπεραίνω ἠδισταίτως, ὅτι ἡ ἐν ἡμῶι αἰσθανομένη καὶ κρίνουσα καὶ βουλευομένη ἀρχὴ δὲν ἴσταιται ἀπὸ νόμων μηχανικῶν, παρέρχουσα δὲ καὶ δημιουργοῦσα φαινόμενα καὶ γεγονότα ὅλως πνευματικῶς, διατηροῦν ὅτι ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ταῦτα ἐκπορεύονται, εἶνε ὁντότης διάφορος καὶ ὑπερέχει τῆς ὁργανικῆς ζωῆς καὶ δύναμις ἰδιωκυθῆναι ἔχουσα χαρακτηριστικὰ καὶ ἰδιότητος καὶ γροῦσματος ὅλως ἐνωτικῶν τῶν δυνάμεων τῆς βλῆς καὶ τῶν σωματικῶν φαινομένων καὶ ἐνεργειῶν.

II

Μετά τὴν γενομένην ταύτην ἀνάλυσιν, προβαίνων εἰς τὴν ἐξέλεγχον τῆς ἐμῆς πεποιθήσεως καὶ τῆς διαμορφωθείσης ἰδέας περὶ τοῦ κέντρου τῆς ἐμῆς ὑποστάσεως, ἀπεκθύνω τὰς ἐμὰς ἐρεῖν καὶ ἐκζητήσεις πρὸς τὸν κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος νοῦν καὶ πρὸς τοὺς ἀφαιρώσαντας τὸν βίον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπολογικῶν φαινομένων καὶ εἰς τὴν ἀνέλυσιν τῶν ψυχολογικῶν γεγονότων. Ἐρευνᾶται δὲ καὶ ἐκζητῶνται μὲν ἡδηγεῖσθαι εἰς τὸ αὐτὸ σημῆναι, εἰς ὃ μὲν ἦραγε ἡ ἐμὴ συνείδησις καὶ ἡ ἐπ' ἐμὲ γενομένη μελέτη. Ἀρχοὶ λαοὶ καὶ πολιτισμένοι, σοφοὶ καὶ ἄμαθε, φιλοσοφοῦντες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ οἱ ψυχολόγοι τοῦ καθ' ἡμῶς χρόνου, καὶ οἱ ἀποδεχόμενοι τὰ δόγματα τοῦ θετικῶν θερησκύματος καὶ οἱ ἐλευθεροφρονοῦντες καὶ ἀπὸ παντὸς δόγματος ἀρριστεμένοι, ὁ Λοῦζα, ὁ Ζανέ, ὁ Γουόλτος Σιμῶν, ὁ Μαριόν, ὁ Λαρόν, συμφωνοῦσιν ἵπαιντες καὶ ἀποδέχονται ὡς ἀνεμφίλεκτον ἀλήθειαν πρότερον διατυπωθεῖσαν μὲν ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἐπιστήμης, μεταδοθεῖσαν δ' ἡμῖν ἀναλλοίωτον ἐν μέσῳ τῆς δοκιμασίας τῶν αἰώνων καὶ ὁρίζουσιν τὸ ἀσώματον καὶ πνευματικὸν τῆς ψυχικῆς ἡμῶν δυνάμεως.

Ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γε ἡλλη τις ἀλήθεια ἀκτινοβολοῦσα καὶ περιφανέστερον διαλέμπουσα καὶ ἀσφαλέστερον ἀποδεικνυμένη τῆς πνευματικότητος τοῦ ψυχικοῦ κέντρου τῆς ἡμετέρας προσωπικότητος;

Καὶ ὅμως ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀμφισβητεῖται ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τινων ἱατρῶν καὶ φυσιογνοστών, ὡς ἄλλοτε ἡμφεσβητήθη ἡ ἀντικαιμενικὴ τοῦ ἡλίου ἡπαρξίς καὶ παντὸς σωματικοῦ βίου.

III

Καὶ τίς εἶνε ἡ ἀντικαιμενικὴ ἐπιστήμη εἰς τὴν σπονδαιοτάτην καὶ ἀκροτάτην τῶν πεποιθήσεων τῆς ἀνθρωπότητος καὶ παντὸς μεγαλοφροῦς καὶ ἐξόχου πνεύματος;

Ἡ μηχανικὴ! Ἡ μηχανικὴ, διότι κατὰ τὸν Βύχνερ καὶ κατὰ τὴν γνώμην καὶ δοξασίαν τοῦ Jules Soury, δε συμπεριφέρεται καὶ ὁ ἡμέ-

τερος τῶν «Ψυχώσεων» συγγραφεύς, μίαν μόνον ὑπάρχει ἐπιστήμη, μία μόνον ὑπάρχει σφειρὰ γεγονότων, μία ὄντων ὑπόστασις, ἡ ἐκπηγίζουσα ἀπὸ τὰς δυνάμεις τῶν σωμάτων, τὰ δὲ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ φαινόμενα εἶνε ἀπαύγασμα τῆς αὐτομάτου μεταβολῆς καὶ κινήσεως τῶν κυττάρων τῆς ἐγκεφαλικῆς βλῆς, ἡ δὲ περὶ πνευματικότητος τῆς ψυχῆς δοξασία εἶνε ἀποβλήτης, καθόσον οὐδεὶς δύναται νὰ νοήσῃ τὴν ἡπαρξίν δυνάμεως ἀνεξαρτήτου καὶ ἀπὸ τῆς βλῆς καθωρισμένης.

«Ἡ βέβαις τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων ἐγκρίται, κατὰ τὸν συγγραφεὶν τῶν «Ψυχώσεων», εἰς τὴν ἀντικαιμενικὴν καὶ φυσιολογικὴν συνθήκην τοῦ ἐγκεφάλου» (114).

Ἀλλὰ κατὰ παρὰδοξον ἀντίκειται ὁ ἴδιος συγγραφεὺς βεβαίως ὅτι «ὁ μηχανισμὸς τοῦ ἐγκεφάλου εἶνε ἔργωσις εἰς τὸ καθ' ἑαυτὸν» (259), ἀκατανόητον δ' εἶνε εἰς τὸν ἀνθρώπου νοῦν πὸς συμπεριφέρειν ὅσπερ ἡ δυνάμις τῶν μορίων τῆς βλῆς νὰ ἐκδηλωθῇ ὡς αἰσθησις καὶ ἐντέλησις τῶν πραγμάτων. νὰ λαμβάνη ταυτέστιν ὑποκειμενικὴν ἢ ψυχικὴν χαρακτηρισίαν (109), κατὰ δὲ τὰς βεβαιώσεις τῶν ἐπιφανιστέρων ἀντατόμων καὶ φυσιολόγων καὶ ψυχιάτρων, τοῦ Krafft-Ebingers προεξάρχοντος, ἡ διασκέυη τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αἱ φυσιολογικαὶ αὐτοῦ λειτουργίαι περικυλύονται ὑπὸ πνευμῶν σκότους καὶ βαθνότητος.

Καὶ ὅμως ἐν μέσῳ τοιαύτης ἀβεβαιότητος καὶ ἀμαθείας τῶν ἀντικαιμενικῶν καὶ φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν, οἱ ὀλοδοξοῦντες τολμᾶσι νὰ διασαλεύουσι τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς τῶν λαῶν ἀρχάς, νὰ προσκαλῶσι δ' αὐτοὺς ὥπως ἀποβιβάλλουντες τὰς καθολικὰς πεποιθήσεις κυροῦντας ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν ἐπιστήμην καὶ ἀπὸ τὴν λογικὴν τῶν πραγμάτων, ἀντικαιμενικῶς αὐτὰς διὰ τερατώδους θεωρίας τῆς ἐκπορεύσεως τῶν πνευματικῶν γεγονότων ἀπὸ τὰς μηχανικὰς τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων δυνάμεις. Ἀποβάλλετε, μὲς λέρουσι, τὴν πεποιθήσιν περὶ ὑπάρξεως ἐν ἡμῖν ἀσώματου δυνάμεως, διότι δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἢ καθ' ὑπαρξίς δυνάμεως μὴ ἐξαετομένης καὶ ἐκπορευομένης ἀπὸ τὴν βλῆν, ἀντικαιμενικῶς δὲ τὴν πρότασιν ἡμῶν βεβαιούμεν τὴν ἐκπορεύσιν τῶν πνευματικῶν φαινομένων ἀπὸ τὰς δυνάμεις τῶν σωματικῶν μορίων, ἢν ἡμεῖς πρῶτοι ἀνομολογοῦμεν καὶ καταγγέλλομεν ὡς ἀκατανόητον ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν! Πιστεύσατε εἰς τὰς ἐπαγγελίας ἡμῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς ἐκνοσοῦμεν διὰ γεωμετρικῶν σχημάτων, ἀλλὰ μὴ μὲς ζήτησιν πληροφροῦν ἢ ἀποσφύριζιν τινα περὶ τοιαύτου μηχανισμοῦ, διότι εἶνε ἔργωσις εἰς ἡμῶς εἰς τὰ

καθ' ἑαυτὸν, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς ἐπιστήμους ἠγνωστος καὶ εἰς τὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ εἰς τὸ σύνολον! Ἐγκαταλείψατε πάσας τὰς ἐπαγγελίας τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἰδεολογικῶν ἐπιστημῶν, ἀποδέξασθε δὲ μόνον τὰς δοξασίας καὶ θεωρίας τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀποκροῦντες τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Βάκωνος, τοῦ Χουμβολδ, τοῦ Χέλλερ, τοῦ Φαραδύη, τοῦ Σειβέλ, τοῦ Λέβη καὶ πάντων τῶν ἐπιφανιστέρων διδασκάλων τῶν φυσιογνοστικῶν ἐπιστημῶν, ἀκολουθήσατε δὲ τὰς φαντασιοπληξίας τοῦ Βύχνερ καὶ τοῦ Jules Soury!

Ἀλλὰ πρὶν ἐπιδοθῆτε εἰς τὸ ἔργον τῆς διδασκείας τῶν ὑμετέρων θεωριῶν εἰς τὰ πλήθη καὶ εἰς τὴν νεότητα τῆς πατρίδος μας, δὲν ἔπρεπε νὰ περιμείνητε ὥπως ἢ περὶ τῶν ἐρευνώμενων ζητημάτων ἐπιστημονικὴ συζήτησις ἐκτελέσθῃ. ἡ ὥπως τινὲς τοὐλάχιστον ἐκ τῶν διατρεκῶν ἐπιστημῶν ἀποδεχθῶσι τὴν ὁρθότητα αὐτῶν; Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡμεῖς ἐλέγγετε εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ὅτι τὸ περὶ ψυχῆς ζήτημα εἶνε ὀγκιστικῶς λεληνμένον καθ' ὀλιστικὴν ἔννοιαν, ἢ ὅτι ἡ αὐτόματος γένεσις τῆς ζωῆς καὶ ἡ καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ καθυποκρίτης τι κήρυς εἶνε ἐπιστημονικὴν δόγμα, ὁ μέγας Αμπέρτε ἐν Γαλλίᾳ, ὁ ἐφαρμόσας τὰς θεωρίας τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐπὶ τῶν τηλεγράφων καὶ παντοίων ἄλλων βιωτικῶν ἔργων, ἐδίδασκεν ὅτι ὑποβαλὼν τὸ ψυχολογικὸν ζήτημα εἰς ἀνάλυσιν καὶ μελέτην ὡς πάντα τὰ λοιπὰ φυσιογνοστικὰ ζήτῃματα, θέσας δὲ καὶ ἐπὶ μακρὴν μελέτησας πάσας τὰς γενομένας ὑποθέσεις, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα καθ' ὃ μία μόνον ὑπόθεσις συμβιβάζεται καὶ συναρμολογεῖται πρὸς τὰ πράγματα, ἡ δοξασία τῆς χριστιανικῆς φιλοσοφίας τὴν ἐπιούσαν δὲ, τὸ στήριγμα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὀλιστικῶν, ὁ Χουξλε, ἀποσκιρτῶν ἀπὸ τοὺς ὁμόφρονες αὐτοῦ ἐπιφωνεῖ «Ζεῖς, Βύχνερ, ἐπαναλαμβάνετε μετὰ μεγάλου στίμῳ καὶ πομπῆς ὅτι «βλῆ καὶ δύναιμις» εἶνε πᾶν τὸ ὑπάρχον, οὐδὲμία δὲ δύναιμις ὑπάρχει ἐκτὸς τῆς βλῆς, ἀλλὰ εἰ νὰ εἴπωμεν εἰς τοὺς ἀντιδοξοῦντας, ὅταν μὲς παρουσιάζωσι τὴν δύναιμι καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς αὐτοσυνειδήσεως;

Καὶ μετὰ τὸν ἥκον τοιοῦτον ἐπιστημονικὸν κύρους καὶ τῆς γνώμης τοσοῦτον ἐπιστημόνων, ὃν ἐμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν σπουδάσμασι, δὲν ἀπεβάλλομεν ἀνεξέταστος τὰς θεωρίας τῆς ὀλοδοξίας παριστανόμενας σήμερον ὑπὸ νέαν γλωσσολογικὴν μορφὴν, ἀλλ' ἐξητήσαμεν τὰς περὶ τῆς ὁρθότητος αὐτῶν ἀποδείξεις, ὥπως μελετήσωμεν καὶ σκεψώμεν ἐπ' αὐτῶν.

Ἀποδείξεις! Ἀλλ' ἡμεῖς, ἀπαντᾷ ὁ Χέκελ, δὲν ἔχομεν ἀπόδειξιν τινα περὶ τῆς ὁρθότη-

τος τῆς θεωρίας τοῦ μορισμοῦ, τὴν ὀλοκὴν ὡς προτεινόμεν, σὺν δὲ πρέπει ν' ἀποδεχθῆτε αὐτὴν ὡς νέαν π. ε. τ. ὀλοκὴν νῦν ἀντικαιμενικὴν τὴν ἀρχαίαν. Ἀποδείξεις! Ἀλλ' ἡμεῖς, λέγει ὁ προτεινὼν τὸν ὀλοκὴν Jules Soury ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ὀλοκίας, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἀποδείξεων. Ὁ θεμελιωτὴς τοῦ χριστιανισμοῦ ἦτο φρενοβλαβὴς. Ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς πλήρης τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θρησκείας τοῦ πνεύματος. Ἀποδείξεις! Ἀλλ' ὁ Σωκράτης ὁ ἀπαγγέλλας τοὺς θεοπεσίους λόγους περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, πρὸ τοῦ ἀνεωγμένου τάφου, ἦτο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν «καθολογικοῦ αἵματος κατὰ πάντα ὁμοίου καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως πρὸς τὸ ὀδηγῆσαι μέχρι τῶν βασιλείων τοῦ ἔδου τόσους καὶ τόσους προφήτας, ἄρτους ἢ ἀρεσιάρχας πύχοντας ἐκ τῶν αὐτῶν φαντασιώσεων, ἐξ ὧν ἑκασθεὶς ὁ Σωκράτης, ὃν οἱ ὁμοιοπαθεῖς ἐκρίσκονταί σήμερον ἐντὸς τῶν φρενοκομείων, ἔτεκε τῆς προούδου τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῶν ἡμῶν» (431). Καὶ εἰς τοὺς λόγους τοὺτους προστίθεται ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων», ὅτι δὲν ὑπάρχει μὲν ἀποδείξεις περὶ τῆς ὁρθότητος τοῦ ὀλοκισμοῦ, ἀλλ' ὑπάρχονσι τεκμήρια ἀπ' ἐνός, καὶ ἐβεβαιώθησαν ἀπ' ἑτέρου διάφορα ἐν τοῖς φρενοκομείοις γεροντῶν ὀδηγούντα εἰς ἀσφαλὴ συμπεράσματα περὶ τῆς πνευματικῆς φύσεως τῆς ψυχῆς ὑπὸ μηχανικῶν νόμων διαπομένης!

Καὶ πάντα τὰ τεκμήρια ταῦτα ἀνελύσαμεν καὶ ἐρευνᾶμεν τὰ τερατώδεις αὐτῶν, καὶ τὸν ἑαυτὸν ἡκολουθήσαμεν ἐν τοῖς φρενοκομείοις καὶ ἡκούσαμεν τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Καὶ τῇ θείᾳ δυστυχίᾳ φρενητιζόντος ὁμοιοκτοῦς εἰς ἑαυτὸν ὡς εἰς τρέτον πρόσωπον καὶ μετ' αὐτοῦ διαλαλῶμεν, ἰδοὺ, μὲς εἶπεν ὁ ἱατρὸς, ἰδοὺ πῶς ὁ φρενοβλαβὴς διχέζει καὶ διασπᾷ τὴν ἰδίαν προσωπικότητα, παρίστη δ' αὐτὴν ὡς ἀπυτελοῦσαν δύο διαικεκριμένα πρόσωπα. Τὸ γεροντὸς τοῦτο δὲν ἀναιρεῖ ἑρᾷ γε τὴν πεποιθήσιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν δοξασίαν τῶν φιλοσοφούντων περὶ τοῦ βυαίου καὶ ἀδαιρέτου τῆς ψυχικῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑποστάσεως; Ἀπέναντι τοιαύτης λογικῆς, ἀξιούσης νὰ λύσῃ τὸ σπουδαῖον τῶν ζητημάτων ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ φρενοβλαβοῦς, παραγκωνισθῶς δὲ καὶ τὴν καθολικὴν πεποιθήσιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὰς πεποιθήσεις πάντων τῶν ἐπιστημόνων καὶ μεγαλοφρῶν ἀνδρῶν ὅσοι ἐδίδαξαν καὶ ἐτίμησαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐξέστημεν καὶ τὴν ἡμετέραν διάνοιαν συνηθύνθημεν ὥστε σαλευομένην καὶ ἐκκαλεσθῆμεν τὴν ἀσκήν καὶ συνδρομὴν τῆς καθολογικῆς ἐπιστήμης, εἰς ἣν μὲς προσέκειμεν, ὥπως διδάχθημεν τοὺς νέους κανόνας νέου καὶ πρῶ-

τοφανούς τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ συζητεῖν τὰνθρωπολογικὰ ζητήματα. Ἀλλὰ καὶ παθολόγοι καὶ φυσιολόγοι καὶ ἀνιτόμοι καὶ ἱατροὶ καὶ ζωολόγοι, μὲς ἐδίδαξαν ἐναντίας ἀρχὰς καὶ ὅλως ἐναντίας ἐπαγγελίας τῶν ὀλιστικῶν, οἱ δὲ μὴ ἀναμειγνύοντες τὰ παθολογικὰ καὶ ἀνατομικὰ ζητήματα μετὰ τῶν ψυχολογικῶν καὶ ἠθικῶν μὲς ἐβεβαίωσαν, ὅτι αἱ θετικαὶ ἐπιστήμαι, ἀναμιμνῆσαι πρὸς λύσιν ζητημάτων ὁρώντων τὴν πρώτην ἀρχὴν καὶ οὐσίαν τῶν ὄντων, οὐδὲν γινώσκουσι περὶ τῶν ὑποκείμενων δυνάμεων τῶν κυριέων, ἐξ ὧν, κατὰ τὰ διδασκόμενα ἐπὶ τῶν ὀλιστικῶν, παρέρχονται τὰ ψυχικὰ φαινόμενα, ἀνεξαρτήτως πάσης πνευματικῆς δυνάμεως.

Καὶ ἤδη, ἰσχυροὶ ἐν ταῖς λόγοις τῶν διαπεπαιδωμένων φυσιολόγων καὶ παθολόγων καὶ ἰσχυροὶ ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις τῆς ἐπιστήμης, δυνάμεθα μετὰ θάρρους νὰ εἰπωμεν πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἱατροὺς καὶ φυσιολόγους τοὺς διὰ γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ μηχανικῶν ὑπολογισμῶν καὶ λεπτομερῶν περιγραφῶν τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης καὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ παθῶν αὐτῆς ἀγωνιζομένους νὰ πείσωσιν ἡμᾶς ὅτι ὁ μὲν ἀσυνείδητος μηχανικὸς ὑποβαλλόμενος εἰς τοὺς μοιραίους τῶν σωματικῶν νόμους. «Κύριοι! Οὐδὲν γινώσκετε περὶ ὧν μὲς διδάσκετε, διότι οὐδὲν γινώσκει ἡ ἐπιστήμη ἐν δυνάμει τῆς ἀπείρας ὁμιλεῖτε. ἱατροὶ καὶ φυσιολόγοι, ἐστὶ ὅλως ἀναρμόδιαι νὰ ἐπιληφθῆτε, ὡς τοιοῦτοι, τῆς λύσεως πνευματολογικῶν καὶ υπερφυσικῶν ζητημάτων, διότι ἀναρμόδιους ἐκήρυξαν ἐαυτοὺς οἱ προφιδέμενοι τῶν φυσικογνωστικῶν καὶ νοσολογικῶν ἐπιστημῶν, πείσας δὲ τὰς περὶ τῆς ψυχῆς ἐπαγγελίας τῶν μεταξὺ ὧν ὀλοδοξούντων παραγωγίζοντες καὶ ἀποκρούοντες καὶ ἐκμηδενίζοντες δι' ἀπορροιαστικῶν δεισιδημονικῶν κύρους. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἐν ἔτει 1889 ὁ διακρεπίστατος τῶν ἐν Ἑυρώπῃ ἀνιτόμων καὶ ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ψυχιάτρων τῆς Γερμανίας ἐνομολόγησεν ὅτι καὶ σήμερον ἐτι εἶνε ἀναντίστατος καὶ πάσης ἀμφισβήτησεως ἀνεπίδεκτος τὸ λόγιον τοῦ σοφοῦ τῆς Ἰταλίας ἱατροῦ, περὶ τῆς ἀμειψίας καὶ τοῦ σκότους, εἰς ὃ διδύκονται αἱ θετικαὶ ἐπιστήμαι, ὡς πρὸς τὴν διασκευὴν καὶ τὰς λειτουργίας τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης. «Obscura textura, obscuriores functiones, morbi obscurissimi».

IV

Ἀλλ' ἀπέναντι τῆς ἁλλοκότου προσπαθείας τοῦ ὑποβάλλειν τὴν μελέτην τῶν πνευματικῶν φαινομένων καὶ ζητημάτων εἰς τὴν μηχανικὴν τῶν σωματικῶν ἐπιστήμην, ἐν μέσῳ τῆς ἀνομολογουμένης ἀμειψίας καὶ ἀναρμοδιότητος τῶν φυσικῶν καὶ φυσιολογικῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τῶν προκειμένων ζητημάτων καὶ ἐν μέσῳ

τῆς διαμάχης τῶν φρεναλόγων καὶ νοσολόγων τῶν ἀδυνατούντων νὰ λύσωσι καὶ τὰ στοιχειωδέστερα προβλήματα τῶν αἰτίων τῶν σωματικῶν καὶ ἐγκεφαλικῶν νόσων, φθὺς ἡλκυσγὺς διαφωτίζει τὸ περὶ οὐσίας τῆς ψυχῆς ζήτημα, γενοῦς περιφανὲς καὶ ἐπὶ πάντων βεβαίωμενον ὅτι τὴν ἐπεξεργασμένην ἐπὶ τῶν ὀλοδοξούντων ἀμφισβήτησιν καὶ εἰς τὴν πύλιν εἰς πᾶσαν περιεργασίαν συζήτησιν. Ἡ ἐλευθερία περὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν νοσητικῶν καὶ βουλητικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπορρέουσα εὐθύνη, ἡ ἐλευθερία τῆς ἀνθρωπίνης προσηγορίας, ἰδοὺ τὸ περιστασιαστικὸν γεγονός, τὸ θεμελιώδες γνώρισμα τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείσεως, τὸ περιλαμπρὸς φῶς τὸ διασπείρον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ σκότος τῶν ἀπιστιῶν τῆς ὀλοδοξίας διδασκάλων. Καὶ ἐς ἀποκαλύψαντες ἐν ταῖς ἀλήθειαις ἀπορρέουσιν καὶ συντακτικὴν μέτην μάλιστα μετὰ τὸ ἀδυνατίζον γεγονός. Ἐλευθερία νοσητικῆς ἐπεξεργασίας, ἐλευθερία ἀντιδυνάμεως εἰς προσοχὴν τῶν νοσητικῶν δυνάμεων, ἐλευθερία βουλητικῆς καὶ εὐθύνης ἠθικῆς, εἶνε ἄρρηκτος τῆς μηχανικότητος, ἀρρηκτος τῆς σωματικῆς τῆς ψυχῆς ὑποστάσεως, ἀναρμόδιος ἀπόδοσις περὶ τῆς ὑπάρχουσας ἀφύτου δυνάμεως καὶ δυνάμεων πνευματικῶν ἀνεξαρτήτων τῶν ἀσυνείδητων καὶ μοιραίων καὶ ἀτρέπτων νόμων τοῦ ἁπλοῦ καὶ ὁρατοῦ κόσμου.

I

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φέρω εἰς πέρας τὴν σερπὴν ταύτην τῶν ψυχολογικῶν μελετῶν περὶ ἡ ἐκείσεως σπουδαίας ἱστορικῆς πλάνης, εἰς ἣν περιέπεσαν οἱ συγγραφεῖς τῶν «Ψυχολογικῶν» βιβλίων ὅτι ὁ ὀλιστικὸς ἐκπορεύεται μὲν ἀπὸ τῆς φιλοσοφικῆς τῶν προγόνων μας ἐπιστήμης, περικύπτει δὲ ὑπερτέτλην εἰς τὴν Ἑλληνισμὸν δόξαν! Ἀ, ἱατροί! Ἐπὶ τίνας ὀλισθίσατε πείδου, τίνα δὲ σύμμαχον ἐπεκαλεσθήτε πρὸς ὑποστήριξιν τῶν παραλόγων τοῦ Βύχτιν καὶ τοῦ Julius Soury ἀποτροπαίων θεωρημάτων! Καὶ δὲν γνωρίζετε ὅρα γε καὶ δὲν ἀνέγνωτε εἰς αὐτὰ τὰ ἔργα τῶν ἡμετέρων προγόνων ὅτι αἱ μεγάλαι ὑπερθεσφαί τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἡ ὑπερτέτλη αὐτοῦ δόξα ἐγκαινίται εἰς τὴν ἔκρησιν καὶ ἀνασκαυὴν καὶ εἰς τὴν διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς εὐθυκρισίας ἐκμηδένισιν πάσης ὀλιστικῆς δοξασίας; Ἀλλ' ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ βλας τὰς ἐποχὰς τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ ὑπῆρξε ζωὴ πνεύματος, ἐπιστήμη πνεύματος, φιλοσοφία καὶ θρησκεία πνεύματος, ἡ δ' ἀγλή αὐτοῦ τότε μόνον ἡμερωμένη, ὅτε ἐνέκαψαν ἐπ' αὐτοῦ αἱ δηλητηριώδεις θεωρίαι τοῦ Ἑκαταίτου καὶ Λουκρετίου, αἵτινες καὶ σήμερον θρασυτέραν ἐρείθουσαν κεφαλὴν ἀπειλοῦσι τὴν ἠθικὴν

καὶ θρησκευτικὴν βίαν τοῦ ἔθνους προάγουσαι τὴν διέλευσιν τῶν οὐρανοκρατικῶν καὶ κοινωκρατικῶν δαίμων καὶ ἀποτελεσματίζουσαι πᾶν ἠθικὸν καὶ εὐγενὲς καὶ ἰδεώδες φρόνημα.

Τὸ πᾶν ἔργατα ἐστὶσαν τοῦ λόγου τεμνῆριον.

VI

Θρησκεία, ποίησις, γράμματα, ἥρωικα καὶ μυθολογικὰ κυραδύματα, πέντε συμβολίζουσι καὶ συγχωνεύονται κατὰ τὰς πρώτας ἐποχὰς τῆς ἱστορίας τῶν λαῶν οἱ δὲ μὴ ἀποδεχθέντες θρησκείαν ἐξ ἀποκαλύψεως ἢ ἀποβαλόντες αὐτό, ἐκαιοποιῶν τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ φυσικὴν ὁπλὴν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἐκδηλοῦσι τὸ ἐμψυκτικὸν θρησκευτικὸν αἰσθητικὸν διὰ τοῦ σπασμοῦ καὶ τῆς λατρείας ἀντικειμένων αἰσθητικῶν καὶ ἐμπνεόντων ἰδέων καὶ αἰσθημάτων μεγαλείου, τῶν ὁμῶν, ἢ καλλοῦ, διοφάνους ἐν αὐτοῖς τὰ ἔργα τῆς ὑπερκοσμίου δυνάμεως. Ἐνίοτε τὸ σύμβολον ἀντικειμένη εἰς τὴν περιστασιαστικὴν ἰδέαν ἄλλ' ἢ μελέτη τῶν ἀρχαίων παραδόσεων καὶ μυθολογίας, ὁδηγοῦσε εἰς τὰς πηγὰς τῆς λατρείας, καταδεικνύει ὅτι αὐτὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τῆς ἐνέργειαν τῆς παραδόσεως τῆς ἰδέας τῆς θεότητος καὶ τῶν δυνάμεων ἐκείνων κόσμου. Αἰὶ τὸν Βέδα ἡ ὑπερκοσμίου δυνάμεις ἀπικαλύπτεται ἐν τῷ φανί, διὰ δὲ τὴν Πέσσην ἐν τῇ Ἠλίῳ. Ἡ φοβερά ἐνέπνευσε τῆς ζωῆς εἰς τὰς χόρας τῆς Ἀφρικῆς, οἱ λέοντες, οἱ ἐλέφαντες, οἱ παμμεγέθεις ὄφεις, εἶνε διὰ τοὺς ἀγρίους αὐτῆς κατοίκους ἢ ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφάνειας τῆς τεραστίας δημιουργικῆς δυνάμεως. Ὁ Ωκεανὸς διὰ τοὺς Βραχμάνους εἶνε τὸ ἀπείριστον καὶ ἀκαίμητον πῦρ δὲ μὲν βροχώμενος, δὲ δὲ ἀνεπαύμενος, ἀέποτε δὲ ἐκδηλῶν τὸ θεῖον, ἐξ οὗ ἐκπορεύθη ὁ θεμελιώτης τοῦ θρησκείματος. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι τὸ θεῖον ἐνοπριζόμενον εἰς τὰς δυνάμεις καὶ εἰς τὰς καλλοῦς τῆς φύσεως, εἰς τοὺς ἡρωισμοὺς καὶ εἰς τὰς πέδας καὶ εἰς τὰς ἡρώεις τοῦ λαοῦ, συμφορεῖται μετὰ τοῦ ἔθνους βίου καὶ διὰ τῶν κυραδύσεων ἡρωικῆς καὶ μυστηριώδους ἐποχῆς διαμορφοῦνται τὰ ἔθνη καὶ θρησκείματα τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ χορηγοῦσι τὰ πρῶτα στοιχεία πάσης ἐπιστημονικῆς ἐκζητήσεως. Ἐνταῦθεν καὶ ὁ χαρακτήρ τῶν πρώτων ἐρευνῶν περὶ οὐσίας καὶ ἀρχῆς τῶν ὄντων καὶ αἱ περὶ αὐτῶν δοξασαί, καὶ ὅς ἄλλοι μὲν ἀπέδιδον τὴν σπουδασίαν τοῦ σύμπαντος εἰς τὸ θῶος, ἄλλοι εἰς τὸ πῦρ, ἑτέροι εἰς τὸν ἀέρα, ὅν ἐκείνοι πνεῦμα ζωογόνον καὶ ἀρχὴν τοῦ παντός, καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς πανθεϊστικὴν τινα δύναμιν σταθερὰν καὶ ἀμετάβλητον ἐκδηλωμένην ἐν τῇ ἀπειρίᾳ τῶν ὄντων ποικίλεις. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ προέβη αἱ ἐπιστημονικαὶ αἰτίαι ἐρευνᾶν καὶ ἐκζητεῖν κατέληξαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς σχολῆς τῆς ἀτομολογίας.

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν ἀτομολογικῶν, ὑπῆρχεν ἐν ἀρχῇ ἀπειρον καὶ χαῶδες κενὸν πλήρες ἀπείρων ἐλαχίστων ὀλισκῶν μορίων καὶ ἀτόμων ἀπειθῶν καὶ ἀπείρων καὶ μεγέθους διαφόρων καὶ ποικίλων μορφῶν καὶ σχημάτων, ἐξ ὧν ὡς ἐκ συγχρούσεως καὶ συναντήσεως καὶ συνθέσεως καὶ μεταμορφώσεως παρήχθησαν πάντα τὰ ὄντα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σύμπαν.

Ποῖον δ' ἦτο τὸ αἶτιον τὸ παραγαγὼν τὴν μίξιν καὶ τὴν διαμόρφωσιν καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ἀτόμων;

Ὁ Ἑράκλειτος καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὑπέθετον τὴν ἐκτὸς τῶν ὀλισκῶν μορίων καὶ ἀτόμων ὑπαρξὴν δυνάμεων, καὶ τὴν μὲν ἐκάλουν στοιργλὴν ἢ φιλότητα, τὴν δὲ ἐλκθὸς ἢ κόπον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἦτο ἡ δύναμις τῆς ἐλξεως τῶν ἀτόμων καὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν ὄντων, ἡ δ' ἑτέρα τῆς ἀπωθίσεως καὶ τοῦ χωρισμοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἀντικίππος καὶ ὁ Δημόκριτος ἐφρόνουν ὅτι αἱ δυνάμεις τῆς ἐλξεως καὶ τοῦ χωρισμοῦ, τῆς κινήσεως καὶ τῆς μέξεως τῶν μορίων τῆς ὕλης καὶ τῆς μεταμορφώσεως αὐτῶν ἐγκαινίται ἐν αὐτοῖς τοῖς σωματικοῖς ἀτόμοις, συντακτικῶν δυνάμεων πάντοτε τῆς ὕλης μετὰ τῆς δυνάμεως.

Ὁ περιφανέστατος μεταξὺ τῶν ἀρχαίων φυσιοφίτων Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀπεδέξατο μὲν τὰς ἀρχὰς τῆς σχολῆς τῶν ἀτομολογικῶν, ἀλλ' ἐπέθετο ἐπ' αὐτῆς πνευματικὴν κορωνίδα ἀποδείξας ὅτι ἡ ὕλη νεκρὰ οὖσα δὲν ἐδύνάτο νὰ παραγάγῃ ἐναρμόνιον τινα κίνησιν, αἱ δὲ δυνάμεις τῆς ἐλξεως καὶ ἀπώσεως δὲν ἐδύναντο νὰ παραγάγῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐνοργάνου καὶ ἐνοργάνου δημιουργίας. Ἐνταῦθεν ὁ Ἀναξαγόρας ὁρμώμενος προέβη εἰς σπουδαίας φιλοσοφικὰς καὶ φυσιογνωστικὰς ἐρευνὰς καὶ ἐκζητήσεις, κατέληξε δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς ἀπάρξεως δυνάμεως ἀνεξαρτήτου τῆς ὕλης, ἀνεργούσης σκοπίμως καὶ μετὰ λόγον, ἣν ἐκάλει Νόον. «Νόον ἐστὶν ὁ Νόος τὰ πάντα διέταξε». Ὁ Νόος δὲ πρῶτος ὁ τῶν Κλαζομενίων φυσιοφίτης, μεταβαλὼν τὰς θεωρίας τῶν φιλοσοφούντων περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῶν ὄντων καὶ εἰσαγαγὼν τὸν Νόον κατὰ τὴν δημιουργίαν, διέκρινε τὴν παράγονσαν δημιουργικὴν δύναμιν ἀπὸ τὰς δημιουργηθέντα ὄντα, τοῦτων μὲν ὑποβαλλομένων εἰς τοὺς τεθέντας ὁρους κινήσεως, τάξεως, ἁρμονίας καὶ παραγωγῆς καὶ ἀποτελούντων τὸ ἐντικείμενον τῆς ἐξετάσεως καὶ μελέτης τῆς φυσιογνωστικῆς ἐπιστήμης, τῆς δὲ ἐρευνῆς τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς πρώτης αἰτίας καὶ τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως ὑπαγομένης εἰς τὰς μεταφυσικὰς ἐκζητήσεις.

Ἦς εἶνε ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ συστήματος

του 'Αναξαγόρου και των λοιπών άτομολόγων: 'Η ἀπείρατος ἐπόστασις και διαφορά εἶνε οἷα ἡ τοῦ σκότους και τοῦ φωτός, -- τοῦ εἶναι και τοῦ μὴ εἶναι, -- τοῦ πνεύματος και τῆς ὕλης, -- τῆς ὑπάρξεως ὑπερκοσμίου δυνάμεως και τῆς μὴ ὑπάρξεως, -- κατὰ δὲ τὸν 'Αριστοτέλην οἷα ἡ διαφορά μεταξὺ ἐκέρχοντος και παρόφροντος, διότι, κατ' αὐτὸν, μόνος ὁ 'Αναξαγόρας, «ἐφ' ἧν ἡ φύσις παύεται καὶ ἡ γένεσις τοῦ πρῶτου» (Μετάφρ. Α', Γ', κβ').

Και ὅπως ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων» οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ 'Αναξαγόρα και Δημοκρίτου (4), ἀναφέρειν δὲ τὸ σῆμα τοῦ πρώτου, ὅπως συμπαράβλη και προσεγγίση μετὰ τῆς παραλόγου δοξασίας τοῦ Soury, «ὁ 'Αναξαγόρας, λέγει, ἐξηγεῖ τὰ πάντα μηχανικῶς» ἢ ποιῶν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ προήρχετο κατ' αὐτὸν ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως τῶν μορίων τῆς ὕλης και ἐκ τῆς ἐνώσεως και τοῦ χωρισμοῦ αὐτῶν» (94).

Ἐν μόνον παραλείπει ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ψυχώσεων», ἔν και μόνον, ἀλλὰ τὸ πέντε σπουδαίτατον, ἔν και μόνον, ἀλλὰ τὸ διαταγόν μέγα χάσμα μεταξὺ τῆς ἀρχῆς τοῦ 'Αναξαγόρα και πάσης ὁλιστικῆς δοξασίας, τὸν Ν ο ὕ ν, τὸν διακοσμήσαντα τὸν κόσμον Ν ο ὕ ν και ἀνατρέποντα ἐν βάθει τὰς περὶ τυφλῶν και μηχανικῶν δυνάμεων θεωρίας!

Και τίς εἶνε ἡ δημιουργικὴ και ὑπερκόσμιος ὑπόστασις, τίς δὲ ἡ χορηγία εἰς τὴν ὕλην τὴν σκίπτεμον κίνησιν και τοὺς ἐνεργονόμους νόμους, τίς ὁ διακοσμήτης τὴν ὕλην Ν ο ὕ ν; Ἰδοὺ τὸ μέγα και σπουδαίον φιλοσοφικὸν ζήτημα, τὸ ὅποιον ἐπιφέρει μετὰ τὰς θεωρίας τοῦ 'Αναξαγόρα. Καὶ οἱ μὲν Πυθαγόρειοι διαξάζοντες ἐπὶ τῇ ἀρχικῇ ἐκδήλωσιν τοῦ Ν ο ὕ ἐγκρίναι ἐν τῇ ἀρμονίᾳ τῶν ἀριθμῶν, ἀπαδέχοντο και τὸ ὁσώματον τῆς φύξης και τὴν μετὰ θάνατον μεταμύχωσην ὁ δὲ Ξενοφάνης ἐδίδασκεν ὅτι Ν ο ὕ εἶνε ὁ εἰς ὑπάρχων Θεός, «εἰς Θεὸς ἔν τε θεοῖσι και ἀνθρώποις μέγιστος». Ἄλλοι δὲ τῶν φιλοσοφούντων διέβλεπον τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ν ο ὕ ἐν αὐτῷ τῷ σύμπαντι, προσβέβοντες ὅτι ὁ κόσμος εἶνε ἐκδήλωσις τοῦ ἐν αὐτῷ ζῶντος πνεύματος. Οὕτω δὲ τὰ μετὰ τὸν 'Αναξαγόραν φιλοσοφικὰ συστήματα διεγεννῶνται τὰ περὶ τῆς οὐσίας και τῆς γενέσεως και ἀρχῆς τῶν ὄντων, ἐκείνητος τῶν μυθολογικῶν θεοσκευμάτων και τῶν ὁλιστικῶν δοξασίων, διαφωτίζοντα δὲ και τὴν ἰδέαν τοῦ Ν ο ὕ, προσηγορεύσαντες τὴν ὁδὸν τῆς μεγάλης και περιελποῦς ἐποχῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

VII

Πάντες γνωρίζουσι ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἔργον τῆς μεγαλοφυΐας και τῆς ἐπιστήμης ἐδὲ δοξά-

σαν τὸν ἑλληνισμόν ἅμα και τὴν ἀνθρωπότητα τὸ ἐνδοξότερον και τηλαυγέστερον ἀπαιγέσμα τῆς ἀνθρωπότητος διανοίας, συντελεσθέν μὲν ἐν βορρηνίᾳ χρόνῳ, ζῶν δὲ και ἐπιλέγον και τοὺς αἰῶνες διαφωτίζον και καταδεικνύον ἀπ' ἐνὸς τὸν ἑρμηκτον τῆς αἰσεβάσεως σύνδεσμον μετὰ τῆς ἡθικότητος και τῆς κοινωνικῆς ἐποχῆς, ὑπερκοσμίῳ δ' ἀπ' ἐτέρου τοὺς κανόνες τῆς λογικῆς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τῆς καλλιτεχνίας ἐν τῇ τέχνῃ, τοῦ ὕψους ἐν τῇ ποιήσει και τῆς κριτικῆς μελέτης και ἐκάλυψεως τῶν ἀνθρωπολογικῶν ζητημάτων.

Τὸ ἀγαθὸν ἐκπορευόμενον ἀπὸ ἐνός και μόνου Θεοῦ και ἀποκαλυπτόμενον εἰς τὴν ἑλὸν και ἐθάρτατον τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν εἶνε ἡ πηγὴ πάσης τοῦ ἀτόμου εὐδαιμονίας, ὁσάκις ἀποδέχεται και πραγματοποιεῖται ἐν τῇ ἐπολῷ ἐλευθερίᾳ τῆς ἰδίας προσωπικότητος. Ἐν ταῖς λόγοις ταύταις συνοψίζεται ἡ φιλοσοφία τοῦ Σωκράτους, μητρὸς και δημιουργοῦ τῶν δύο περιφανῶν ἀστέρων τοῦ ἑλληνικοῦ στερεώματος, οὗτοι, ἀντίθετον βαδίσαντες ὁδόν, συντηρήθησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑποστάσεως και τοῦ ἀφιδόρου και ἐθάρτατον τῆς φύξης αὐτοῦ.

VIII

Ἰατροὶ και φυσιοδίφαι τῆς Ἑλλάδος, ὅσοι ἐξ ἡμῶν ἐπεχειρήσαντες νὰ διαδώσῃ τὰ θεώρηματα τῆς ὁλοφροσύνης, ἔφευγαν νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν σας ἐπὶ μίαν περιφανῆς ἀληθείαν. Ὡς τὸ πνεῦμα δὲν εἶνε ἀντικεινὸς και πραγματικὸς ὑπόστασις τῆς ἀνθρωπότητος προσωπικότητος, πάντα δὲ ἐκπορευόμενα ἀπὸ τὴν ὕλην και διακαθύνεται ἀπὸ τοὺς μηχανικοὺς νόμους και δυνάμεις τοῦ σώματος, τότε ὁ Ἑλληνισμός, ὁ διὰ τῶν γραμμάτων και διὰ τῶν ἔργων ἀνασκαπόμενος τὸν ὁλισμὸν και ἐρξαζόμενος ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος πρὸς ἐκτεταγμένην τὸν ἀρχαῖον και ἰδιῶν και φρονήματων τοῦ πνεύματος, ὑπῆρξεν ὁ μέγας ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας και τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος. Αὐτοὶ εἰς ταῦτα συνεκεντρώθησαν ἄπαντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἀποστολὴ του, και τὸ ἔργον τοῦτο σταθερῶς και ἀπαρεγκλίτως ἐπεδίωξε κατὰ τὰ τὸν θεωρητικὸν και πρακτικὸν βίον. Καὶ κατέτυχεν μὲν διὰ τῆς φιλοσοφίας και τῆς τέχνης τοῦ πνεύματος, διεσώθη δὲ ἐν τῷ φρονήματι τοῦ πατριωτισμοῦ και τῆς πίστεως και τῆς αὐταπαρνητικῆς ἀπέναντι τῶν ἐπακλουμένων αὐτῶν πειρασμῶν σωματικῶν δυνάμεων, ἐπέλαμψε δ' ἐν τῷ κόσμῳ και ἐδόξασε τὴν γονίαν τῆς ἑρδῆς γῆς και τὴν ἀνθρωπότητα διαφωτίζον ἐνεργῶν διὰ τοῦ πνεύματος, ζῶν ἐν τοῖς πνευματικαῖς φρονήμασι και ἀποκορύσσον πᾶσαν δοξασίαν ὁλιστικὴν και πᾶν φρόνημα ἐσπερὸς ἀρχῆς και πεποι-

θήσεως. Μὲς προσκαλεῖτε τὸ ἐγκαταλίπομεν τὴν πατρίδα τοῦ πνεύματος περιουσίαν, ἐξ ἧς τοσοῦτοι λαοὶ πνευματικῶς ἐπλούτησαν και διέπρεψαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ και ἐν τῇ τέχνῃ και ἐν πολιτισμῷ, ὅπως ἐκλουθῆσμεν ἀρχὰς δόησας εἰς τὴν ἀνθρώπιν πάσης ἐπιστημονικῆς ἀληθείας και παντὸς γενναίου και ὑψηλοῦ φρονήματος! Τὸν ἐπῆρατον Ὁβερ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους, τὸν Jules Soury ἀπὸ τοῦ 'Αριστοτέλους, τὸν Βύρνερ ἀπὸ τοῦ Κέπλερ, τοῦ Φαραδῆ, τοῦ Παστέρ και πάντων τῶν διαπρεπέντων τῆς ἐπιστήμης ἐρμηνευτῶν, μὲς προτείνετε τὸ φρόνημα τῆς ἀρχῆς και τοῦ θανάτου ἀπὸ τοῦ φρονήματος τοῦ πνεύματος, τῆς εἰρήνης, τῆς αὐταπαρνητικῆς και τῆς ζωῆς! Ἰδοὺ αἱ ἀρχαὶ και αἱ δοξασίαι και αἱ προτάσεις και αἱ διδασκαλῖαι. Καὶ εἰς ταῦτα μὴ ἐκκοιμήσθαι και τὴν ἱστορίαν διαστρέφοντες, ὅπως περιβέβητε τὰς ἀποτροπαίους θεωρίας δι' ἐθνικῆς αἰγλης, χαρακτηρίζετε αὐτὰς ὡς τὴν μεγαλοφροσύνην σὺλλήψιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ περιάπτουσαν ὑπεριετὴν ὁδὸν εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν!

Ἄλλ' εὐχαλὸν δ' ἐπιπλῆ ἡμῖν, τὴν πνευματικὴν πλοῦτον τὴν προγόνων ἐπιδαικνύοντες και διαδικαζόντες τὴν ἀλήθειαν, νὰ καταδείξωμεν, ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ὁ πολυτιμότερος και μεγαλοπρεπέστερος τίτλος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε ἡ διὰ τῆς ἐπιστήμης και τῶν πραγμάτων και τῆς τέχνης ἀνσκαπὴ και ἐκμηδένισις τοῦ ὁλισμοῦ και πάσης ἐσπερῆς θεωρίας, ἡ διὰ τῶν ἔργων δὲ ἐπισημαστικῆς τοῦ πνεύματος και ὁ θείατος τῆς ἰδίας ἀπέναντι πάσης μηχανικῆς και κτηνώδους ἀρχῆς και δυνάμεως.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον)

ΦΟΒΟΣ ΚΑΙ ΑΦΘΙΑ

Πόσον νὰ φοβώμεθ' ὕπερ πάντα ἄλλον; Μήπως τὰ θηρία; μήπως τὸν σεισμόν; μήπως τὸν ἀγρίων θαλασσῶν τὸν ἄλλον; μήπως τὸν ὕδατον τὴν κατακλυσμὸν;

Μήπως τὴν μανίαν τῶν λοιπῶν στοιχείων; μήπως τὸν ἀνθρώπων τὰς διαβολὰς; μήπως τὸν δολίον και ἐλιτηρίον τὰς βραδουργίας και ἐπιβουλὰς;

Κατὰ πάντων τούτων, καλτοὶ δεισιπτάων, δύναται τις θύμῃ και νὰ ἀμυνθῇ; καὶ ἂν πέσῃ θύμῃ τὸ καθῆκον πράττων, ἄλλ' ὅ οὕτω πέπτων θέλει ἐγερθῇ.

Ἔστι πανταπῶς ζῶν πάντων δέαν' παντοδυναμία τὴν ὑπερτερεῖ.

και ἐκάστη δίδει ὅτι τῷ ἀνέκει.

Ὁ πιστεύων τοῦτο θὰ τρομάξῃ τί;

Ἄν ἀδίκως χάσῃ τὴν ὑπόληψιν του, τὴν παρουσίαν ἂν ἀφαιρῇ, και αὐτὴν ἂν χάσῃ, ἔτι τὴν ζωὴν του, πολλὰ πλοῦν πᾶν τοῦτο θέλει τῷ δοθῇ.

Εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἐν δικαιοσύνῃ και ἐν ἀληθείᾳ εὐσεβῶς βίῃ, και ἐν ἀδίκῳ βλάβῃ τις προσγαίῃ, ὁ Θεὸς τὴν δόξαν ἱκανοποιεῖ.

Ἡρόσκαρ' ἀποδόλλεις; ἀφθιτὸς θὰ λάβῃς; ἀνθ' ἐνός μυρία ἐπιχορηγεῖ, και τοὺς ὑπαίτους τῆς ἀδίκου βλάβῃς πάντοτε ἐν δικαίᾳ τιμῶρεται ὀργῇ.

Ὅστε μὴ φοβῆσαι μήπως δυστυχίῃς, ἢ βίῃν δικαίως, μὴ ἀδικηθῇς; νὰ φοβῆσαι μᾶλλον μήπως ἀθετήσῃς τοῦ Θεοῦ τὸν νόμον και κατακριθῇς.

Μὴ φοβοῦ ἐκεῖνον ὅστις, ἀποκτείνων τὸν θνητὸν σου μένον σῶν, ἀδυνατεῖ τὴν ψυχὴν νὰ βλάψῃ και φοβοῦ ἐκεῖνον ὅστις και σωματικῶν και ψυχῶν κρατεῖ.

Ὅστις νὰ βοδῇται τὸν Θεὸν γνωρίζει, ὅστις ἐπιχαίρει κύπτων πρὸ αὐτοῦ, τοῦτον οὐδαμῶς συμφορὰ φοβίσει, ὅτε πρὸ τυράννου κύπτει στυγνῶ.

Εἰς και μόνος εἶνε φοδερός πρὸ πάντων ὁ Θεὸς ὁ πάντα βλέπων και κρατῶν πρὸ αὐτοῦ τὸ ὕψος τῶν θνητῶν γιγάντων εἰνέ τι γαλοῖον, οὔτε συγκριτόν.

Νὰ φοβῆσαι, ὅταν τοῦτοι παραβαλῇς τοὺς ὑψίστους νόμους, και, καταφρονῶν τῆς χρηστότητός του, ἀτρεπτοὺς ἐμμένῃς. Τοῦτο τὸ πρὸ πάντων ἐσχατον δεινόν.

Προκαίμενος ὅμως νόμον νὰ τηρήσῃς και νὰ ἐκπληρώσῃς χρέος ἱερὸν, μὴ τρομάξῃς τότε, μὴ υποχωρήσῃς πρὸ τῶν ἐναντίων και τῶν φοδερῶν.

Μὴ φοβῆσαι τότε πλῆθῃ ἀντιπάλων, μήτε τὰ θηρία, μήτε τοὺς σεισμούς, μήτε τὸν ἀγρίων θαλασσῶν τὸν ἄλλον, μήτε τὸν ὕδατον τοὺς κατακλυσμούς.

Μήτε τὴν μανίαν τῶν λοιπῶν στοιχείων, μήτε τὸν ἀνθρώπων τὰς διαβολὰς, μήτε τὸν δολίον και ἐλιτηρίον τὰς βραδουργίας και ἐπιβουλὰς.

Ὅστις και πρὸ πάντων τῶν φοβερωτάτων τὸ καθῆκον θέτει και τὸ ἐκτελεῖ, και ἂν πέσῃ θύμῃ τὸ καθῆκον πράττων, θέλει αἰωνίως ἀκτινοδολεῖ.

Κ. Α. Διαλειωδῆ.

ΑΝΑΠΛΑΣΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

B.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ἐπὶ τῆς Ακροπόλεως. ἐν ὧρᾳ νυκτὸς σελήνιας, ἐπὶ τῆς θύης τῆς 11ης μ. μ., ὑπὸ τῆν νότιον πλευρὰν τοῦ Παρθενῶντος, καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἰδρῶν, ὡς ἐπαῖον ἐκεῖ ὁ κ. Φιλήμων, ἐπὶ τοῦ φέροντος τὴν λείψανον παρὰ τοῦτος κόσμον περιφύμωτον βράχου, ἐποιήσαμεν τὴν B. ἡμεῖς συνιδεόμενοι μετὰ τοῦ φίλου Ιατροῦ ἐπιστρέφοντος ἅκ τῶν λουτρῶν Αἰδουφῶν. Ὑποφελήθημεν δὲ τῆς ἐκείνου περιστάσεως τοῦ νὰ ἀναβῶμεν ἐκεῖ μεθόριος ὅτι εἶχαν ἐπιγραφὴν τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἐρμῶντος τῶν ἀρχαίων ἀνδρῶν ἀντιθέτως αἰετήσεως Ἀργύρου καὶ Γερμανῶν περιγραφῶν. Καὶ ἀναβόμενοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, διότι, πρὸς τὰ συμπαρανοήματα, δὲν συννητήθημεν εἰς τὸν βασιλικὸν κήπον, ὅπου ἦλθε μὲν κατὰ τὴν ἀριστέτην ὥραν ὁ Ιατρός, ἐγὼ δ' ὅμως, ἔνεκα ἀνεξαρτήτου ἐκπὶ τῆς θαλάσσης μου κολύμετος, δὲν ἠδυνήθημ' νὰ παρῶμαι.

Πόσον ὥραστον τὸ διαλέγεσθαι περὶ τῶν ὥρατων ἀνδρῶν ἀληθειῶν κατὰ τοιαύτην ὥρᾴαν ὥραν ἐν τούτῳ ὥρατῳ θέλει! Καὶ διαλεγόμεθα καθήμενοι ἡμεῖς, ἐπὶ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Γερμανοὶ ἔγω καὶ αἱτεῖς παρανοήμενοι περιγραφόμενοι τὰς ἀρχαίους ἀνδράς ἐκφωρῶντες ἀκρυμμένον ἀντιθέτως.

— Ἐπιπομεν, ἤρξατο λέγων πρῶτος ὁ Ιατρός, διὰ τὸ νὰ ἐργασθῇ τις εἰς ἐσωτερικὴν τῶν ἀνέκλων ἀνέκλων πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ Χριστιανισμοῦ, πρέπει πρῶτον νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰδεῶν τούτων, ὅτι πρέπει ἐν γένει νὰ πιστεύῃ ἀνεκδοκῶν εἰς τὰς εἰς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ἀλλ' ὑπάρχουσι πολλοὶ τῶν διδασκαλῶν τούτων, περὶ τῶν ὁποίων, ἐγὼ τοὐλάχιστον, ἀπιστῶ ἢ ἀμφιβάλλω. Προχέτω: τῶρα σὺς ἀντιφάσμα μίαν, ταύτην: Ἄν μοι λέγετε, σὺς παρὰ τὸν πῶς κατορθοῦτε νὰ πείσητε αὐτοὺς ὅτι ὑπάρχουσι πνεύματα τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ πονηρά; Αὐτοὶ ἢ διδασκαλίαν αὐτῇ μυθολογίας ἐκπαιτῶν ἐν ταῖς Γραφαῖς, καὶ εἶνε, νομίζω, μία τῶν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

— Ἀλλὰ, φίλε μου, ἀντήντησα, τὸ περὶ ὑπάρχουσιν πνεύματων ζήτημα δὲν εἶνε τὸ πρῶτον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου πρέπει νὰ γείνη ὁ λόγος; ὑπάρχουσι πρὸς αὐτοῦ τῶσαι ἄλλαι ἀληθείαι, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ παραδεχθῇ τις πρῶτον, ὡς κατόπιν διὰ τοῦ φροντὸς αὐτῶν κατανοήσῃ καὶ παραδεχθῇ τὸ παραδοκῶδες αὐτῶν. Οὐμὲν περὶ τοῦ πρῶτου πρῶτον, περὶ δὲ τοῦ δευτέρου δεύτερον, καὶ κατ' ἐξῆς ἄνευ ἀμείνων, διὰ δὲ τοῦ φροντὸς τῶν προηγουμένων διαφωτίζειν τὸ ἐπόμενον, αὐτὸς εἶνε

ὁ ἀσφαλιστικὸς τρόπος τοῦ λέγειν καὶ παρῶμαι. Ἀπέρχεται Θεός; εἶνε ὁ κόσμος οὗτος ἔργον τοῦ Θεοῦ; ὁποῖός τις εἶνε ὁ Θεός; καταστρέφεται καὶ παντὸς ἐν τῷ κόσμῳ ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου; ἢ, ὑπάρχουσα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ψυχὴ πνευματικὴ, διατηρεῖται καὶ πέραν τοῦ κόσμου μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ σώματος; Διαλεχθῶμεν πρῶτον περὶ τούτων κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν τάξιν, καὶ, ἀποῦ ἐπὶ ἐλπίδι οὐδὲν ὅτι καὶ αὐτῶν συνεννόησις, ἐξετάσωμεν κατόπιν καὶ τὸ περὶ ὑπάρχουσιν πνεύματων ζήτημα.

Ἐννοῶ πολὺ καλῶς, μοι εἶπεν ὁ Ιατρός, τί θέλετε νὰ μοι εἴπητε. Συνομολογῶ ὅτι εἶνε καλὴ ἡ ἀπολογοῦσα ἄλλα δὲν εἶνε δι' ἡμᾶς ἀνεκδοκῶντος. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν θέλω νὰ βηματίζω μεταβάλλον ἀπὸ ζητήματος προηγουμένου εἰς ζήτημα ἐπόμενον τὸ ἔλμα, ἢ περὶ οὗ, ἢ ποικιλία εἶνε εἰς τὴν ψυχὴν μου φιλία. Ἐπειτα τὸ κατὰ λογικὴν ἀπολογοῦσαν ἐξετάσω ἐν δὲ θέμῳ μετὰ τὸ ἄλλο εἶνε τῶν ὧν οὐκ ἔρεω, ὅταν πρὸκειται νὰ συγκατοστήσῃ τις συγγαμὴν ἐκισοχημονικὴν ὁ δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπολογοῦσας διαφωτισμὸς εἶνε χρησιμώτατος, προκειμένου νὰ γείνη τις καταληπτικὸς πρὸς προῦπον ἀδικίας τῶν συζητουμένων θεμάτων. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ὑπαγομένθα εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐπειδὴ: Τὴν συζήτησιν ἡμῶν ἀντιφάσμα: τὸ ἀντιφάσμα κατ' ἀρῶσκα ἐπὶ οὐδὲν ὅτι θεμάτων. Ἐγὼ ἰδίως ἀντιφάσμα: τὸ ἀντιφάσμα ἐπὶ τῶν θεμάτων ἀκρίβειαν, περὶ τῶν ὁποίων παραδοκῶντος ἀμφιβάλλω. Τοιοῦτον εἶνε καὶ τὸ περὶ ὑπάρχουσιν πνεύματων ζήτημα. Τί ἔχετε νὰ εἴπητε περὶ αὐτοῦ; Ἐάν φρονήτε ὅτι εἶνε ἀντιφάσμα νὰ παραδεχθῇ τις πρῶτον Θεοῦ καὶ ψυχῆς ἀντιφάσμα ὑπάρχειν, καὶ ὅτι ἔργον πᾶς ὁ κόσμος τοῦ Θεοῦ. ἔνα, ἐκ τῶν διδασκῶν τούτων ἀντιφάσμα, καταδείξῃ τὴν πνευματικὴν τὴν ὑπάρχειν, ἐγὼ παραδεχόμεθα ὡς ἀληθεῖς κατ' ἀρχὴν πᾶσαι ταῦτα τὰς προτάσεις, ἀντιφάσμα εἰς ἄλλοτε τὴν περὶ αὐτῶν συζήτησιν.

Ἐπειδὴ αὐτῶ σὺς ἀρῶσκα, εἶπον τότε ἐγὼ εἰς τὸν Ιατρόν, καὶ ἐπειδὴ ἰσχυροῦς λόγους ὑπὲρ τῆς θέσεώς σας προσηγάγετε, ὡς γείνη ὅπως σὺς εἶνε ἀρεστὸν. Αὐτῶν ἐγὼ λέγω καὶ ὑποστηρίζω ὅτι ἡ ὑπάρχεις πνευμάτων δὲν εἶνε ἰδέα ἀντικειμένη εἰς τὴν λογικὴν καὶ ὁρῶν νύσιν, δὲν εἶνε πρὸς τὴν μὲν καὶ ἀπορηπτεία, ὡς τινες ἀβασανίστως παραδέχονται. Ἀλλ' εἶνε ἰδέα ἐπιδοκιμαζομένη ὑπὸ τῆς ὁρῆς νοήσεως, ὡς συμφορηστικῆς πρὸς τὰ πράγματα, καὶ ἀληθεῖς, τῆς ὁποίας νὰ παραδοκῶς δύναται. πολλὰ νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλοις ἀνεξήγητα μυστήρια. Καὶ ἐν πρῶτοις παρατηρῶ ὅτι ὁ παραδεχόμενος ὑπάρχειν Θεοῦ καὶ ὑπάρχειν ψυχῆς παραδέχεται καὶ ὑπάρχειν πνευμάτων. Αἰ-

ὅτι τί ἄλλο εἶνε ὁ Θεός ἐμὴ πνεῦμα; τί δὲ ἄλλο εἶνε ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐμὴ πνεῦμα; Ὡστε σεις, Ιατρεῖ, ὁ λέγων ὅτι ἀμφιβάλλετε εἰς τὸν πνευμάτων τὴν ὑπάρχειν, ἰδοὺ ὅτι παραδέχεσθε αὐτὴν, ἀποῦ, ὡς εἶπατε, παραδέχεσθε ψυχῆς καὶ Θεοῦ ὑπάρχειν ψυχῆς δὲ καὶ Θεός εἶνε οὐχὶ ὁλικαὶ, ἀλλὰ πνευματικαὶ οὐσίαι, δηλαδὴ πνεύματα.

— Ἀλλ' συγχωρήτε, φίλε μου, μοι εἶπεν ὁ Ιατρός: δὲν θέλω νὰ μὲ παραξηγήτε: ὅταν ἐγὼ λέγω πνεύματα, οὐτε τὰς ψυχὰς οὐτε τὸν Θεόν ἐννοῶ, ἀλλὰ τὰ ἰδιαιτέρα ἐκείνα ὅντα, τὰ ἄλλα παρὰ τὰς ψυχὰς, τὰ ἄλλα παρὰ τὸν Θεόν, περὶ τῶν ὁποίων πολλὴ γίνεται εἰς τὴν Γραφὴν λόγος, καὶ τὰ ὅποια καλοῦνται ἐκ μὲν ἀγαθὰ ἔργα, τὰ δὲ πονηρὰ δαιμόνια. Εἰς τούτων τῶν πνευμάτων τὴν ὑπάρχειν ἐγὼ ἐπιστῶ καὶ ὅχι εἰς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ψυχῶν τὴν ὑπάρχειν. Ἐχετε λοιπὸν νὰ δείξετε ὅτι πλὴν τοῦ ὅλικου κόσμου, πλὴν τοῦ ἀνθρώπου, πλὴν τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει καὶ τοιοῦτος κόσμος ὅντων πνευματικῶν;

— Εἰς τὸν σκοπὸν τούτων ἀποβλέπει ὁ λόγος ἡμῶν, ἀπήντησα ἐγὼ εἰς τὸν Ιατρόν. Ἀλλ' εἰπατέ μοι πρὸς παντὸς, ἀποῦ παραδέχεσθε ἔνθεν μὲν Θεόν καὶ ψυχὰς καὶ ἐπομένως κόσμον πνευματικόν, ἔνθεν δὲ τὸν ἐκ διαφθόρων σωμάτων ὅλικον κόσμον, τίνα διακρίσειν ἀμυνετέ μετὰ τὴν ὅλην καὶ πνεύματος;

— Ἡμεῖς οἱ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὅλικων σωμάτων ἀντιφάσμα, μοι εἶπεν ὁ Ιατρός, ὅταν λέγομεν ὅλην καὶ σῶμα ὅλικόν, ἐννοοῦμεν οὐσίαν διαιρετὴν, ἀδρανῆ, ἀδιαχώρητον. Αὐτῶν δὲ ἐν πρὸς τῶν ποσῶν τοῦ καίμενου τερμαχίου μαρμαίρου, «Ὁ λίθος αὐτός, π.χ., εἶπεν, εἶνε σῶμα ὅλικόν καὶ ὅλην, διότι εἶνε διαιρετός, ἀδρανῆς, ἀδιαχώρητος. Τὸς διαιρετός, δύναται νὰ συντριβῇ εἰς μυρία τεμάχια καὶ ἐκιστον τῶν μορίων τούτων νὰ διαφερῇ ἀλλήν ἢ νὰ νοηθῇ διαιρούμενον ἐπ' ἑπειρον ὡς ἀδρανῆς, δὲν δύναται νὰ κινήθῃ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐτε νὰ σταθῇ κινεῖται, ἐν τὸν κινήσῃ ἄλλη δύναμις, καὶ ἴσεται, ἐν ἄλλῃ δύναμις τὸν στήθεϊ ὡς ἀδιαχώρητος δὲ, κατέχει ἀρισμένον χάρον καὶ δὲν δύναται νὰ καταλήβῃ χάρον ὑπ' ἄλλου σώματος κατεχόμενον. Ἐγὼ βεβαίως ὁ λίθος οὗτος πλὴν τῶν τριῶν τούτων καὶ ἄλλας ἰδιότητας, ἀλλ' αἱ ἀνωτέρω φηθεῖσαι εἶνε αἱ γενικῶς παρατηρούμεναι εἰς πᾶν σῶμα, καὶ ἐπομένως ἀποτελοῦσιν αὐταὶ τὸ οὐσίωδες τῆς ὅλης γνωρίσμα. Καταλήγουσιν δὲ μοι εἶπαν: «Εἰς τὸ λοιπὸν ἀντικειμένη τῶρα, τὴν ἐξετάζοντα τὰ τοῦ πνεύματος, νὰ καταδείξετε τὸ οὐσίωδες αὐτοῦ γνωρίσμα, διότι ἐγὼ οὐδὲν ἐποίησα ἐπὶ τοιοῦτων ζητημάτων ἰδίαν μελέτην.

— Καλῶς, εἶπον ἐγὼ εἰς τὸν Ιατρόν, καλῶς, φίλε μου, κατηγορήσατε τὰς τῆς ὅλης

οὐσίωδες ἰδιότητες, ἀλλ' εἰς μίαν ἐκὼν τῆς ὅλης ἰδιότητος, δὲ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν σας, ἐν καὶ ἡ ἰδιότης αὕτη δὲν εἶνε ἰδιαιτέρα, καὶ δύναται νὰ νοηθῇ περιλαμβανομένη εἰς τὴν ἀδρανῆσαν. Λέγω τοῦτο, ὅτι, ἐν ὧ ὑπάρχει, ἡ ὅλη ἔχει παντελὴ τῆς ὑπάρχουσας τῆς ἄνθρωπου. Α.χ. ὁ λίθος, τὸν ὅποιον ἐροῦσθε τῶρα, ὑπάρχει, καὶ εἶνε εἰς ἡμᾶς γνωστὴ ἡ ὑπάρχεις του, καὶ δύναται ἐπ' αὐτοῦ καὶ δὲ αὐτοῦ πολλὰ νὰ ἐνεργήσωμεν, καὶ ὅμως ὁ λίθος αὐτός οὐτε τῆς ὑπάρχουσας του ἔχει γνωστὴν οὐτε τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργειῶν μας ἔχει εἰδησιν. Ὡστε καθὼς δύναται νὰ εἴπωμεν ὅτι πᾶν τὸ διαιρετὸν εἶνε ὅλην, ὅτι πᾶν τὸ ἀδρανῆς εἶνε ὅλην, ὅτι πᾶν τὸ ἀδιαχώρητον εἶνε ὅλην, οὕτω δύναται νὰ εἴπωμεν καὶ ὅτι πᾶν τὸ ὅποιον οὐδὲν οὐδὲν ἔχει συνείδησιν τῆς ὑπάρχουσας του εἶνε ὅλην. Ὡλλοις δὲ ἀντιφάσμα εἶνε ἄλλοις κινήσεως νοητικῆς, ἐπομένως ἀδρανῆς. Στρέψωμεν τῶρα τὰς παρατηρήσεις μας ἐπὶ τῆς ὅλης εἰς τὸ πνεῦμα, διὰ νὰ ἰδῶμεν τὴν διαφορὰν. Ἀλλὰ δὲ μοι εἴπητε ἴσως ὅτι ἡ ὅλη εἶνε ἐνὸς μὲν καὶ δὲ δύναται νὰ τὴν παρατηρῶμεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ποῦ, ἵνα στρέψωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὰς παρατηρήσεις μας; Ἀποκρίνομαι. Οὐδὲν πλησιέστερον εἰς ἡμᾶς ὅσον τὸ πνεῦμα. Παραδέχθημεν ὅτι ἐν ἡμῖν ὑπάρχει ψυχὴ πνευματικὴ, ἐπομένως ἐν τῷ πνεύμῳ. Ὅταν λέγω ἐγὼ, τὸ ἐγὼ τοῦτο εἶνε ἡ ψυχὴ μου, τὸ πνεῦμά μου καὶ ὅταν λέγω, σὺ, τὸ σὺ τοῦτο ἐννοῶ ὡς τὴν ψυχὴν σου, ὡς τὸ πνεῦμά σου, τὸ ὅποιον διὰ δὲ εἶνε ἐγὼ. Τί εἶνε τοῦτο τὸ ἐγὼ, αὕτη ἡ ψυχὴ, τοῦτο τὸ πνεῦμα; Εἶνε ἐκεῖνο ὅπερ ὑπάρχει ἐν ἡμῖν, καὶ ὅπερ ἔχει συνείδησιν τῆς ὑπάρχουσας του, καὶ μνήμην τοῦ παρελθόντος του, καὶ πρόνοιαν περὶ τοῦ μέλλοντος του, καὶ ἀντίληψιν τοῦ περὶ αὐτὸ κόσμου καὶ λογικὴν ἐννοίαν τῆς ὑπάρχουσας αὐτοῦ τε καὶ τοῦ κόσμου. Εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παθαίνεται χαίρον καὶ λυπούμενον, ἀγαπῶν καὶ μισοῦν. Εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλει τοῦτο, καὶ δὲν θέλει ἐκεῖνο, καὶ τὸ ὅποιον ἀποφασίζει νὰ δαχθῇ, ἢ νὰ ἀπορρίψῃ τι, νὰ κινήθῃ καὶ νὰ κινήσῃ πρὸς τι τὸ σῶμα, ἢ νὰ μείνῃ καὶ νὰ καταλήψῃ τὸ σῶμα ἀκίνητον. Καθὼς λοιπὸν εἰς τὴν ὅλην παρατηρεῖται τὸ διαιρετὸν, ἡ ἀδρανῆς καὶ τὸ ἀδιαχώρητον, οὕτω καὶ εἰς τὸ πνεῦμα παρατηρεῖται ἡ νοήσις, ἡ πάθησις καὶ ἡ θέλησις. Ἡ ὅλη εἶνε διαιρετὴ, τὸ πνεῦμα εἶνε ἀδιαίρετον ἢ ὅλην εἶνε ἀδρανῆς, τὸ πνεῦμα εἶνε ἀνταναγκαστὸν ἢ ὅλην εἶνε ἀδιαχώρητος, τὸ πνεῦμα εἶνε χωρητὸν ἐν τῇ ὅλῃ, καὶ ὡς διὰ τῶν διαφωρῶν σωμάτων διερχεται τοῦ πρῶτος ἢ ἀκτίς, οὕτω τὸ πνεῦμα εἶνε χωρητὸν διὰ πάσης ὅλης. Τὸ πνεῦμα ἔχει συνείδησιν τῆς ὑπάρχουσας του, ἢ δ' ὅλην οὐδὲν οὐδὲν τὸ πνεῦμα παθαίνεται ἐν

της ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργείας ἄλλου τινός· ἡ δ' ἄλλη οὐδεμίαν συναισθάνεται πέθησιν· τὸ πνεῦμα θέλει νὰ ἐνεργῇ ἐλευθέρως· ἡ δ' ἄλλη οὐδεμίαν ἔχει θέλησιν, οὐδὲ ἐλευθερίαν κινήσεως. Τὸ πνεῦμα τοῦτο ἔχουμεν συνείδησιν, ὅτι δὲν εἶνε οὔτε ἐν τι τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος μας οὔτε πάντα ὁμοῦ, καὶ οὐ καὶ μὲν εἶνε ἐν τῷ σώματι καὶ ὁρᾷ διὰ τοῦ σώματος, ἀλλὰ διακρίνεται τοῦ σώματος καὶ δύναται καὶ ἔξω τοῦ σώματος νὰ ὑπάρξῃ διατηροῦν τὸς πνευματικὰς του ἐνεργείας, ἐνθ' ὃ τὸ σῶμα μένει ἀδρανὴς ὡς ἐν τοῦ πνεύματος. Ταῦτα βλέπομεν στρέφοντες τὰς παρατηρήσεις μας ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων καὶ συγκρίνοντες καὶ διακρίνοντας. Ἄν δὲ κάμωμεν ἀκριβεστέρας ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἡμῶν παρατηρήσεις, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ πνεῦμα ἡμῶν εἶνε περιορισμένον πνεῦμα· διότι ἔχει μὲν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς του, ἀλλ' ἐν τῷ ὕψει καὶ ἐν τῇ λειποθυμίᾳ ἀποβάλλει αὐτὴν· ἐπειτα βλέπομεν ὅτι ἡ συνείδησις αὕτη εἶνε προσωδευτική· ὑπῆρχε καιρὸς, ὅτε, κρατούμενοι ἐπὶ τὰς μαθητικὰς ἀγκύλας καὶ θηλάζοντες, ἐλαχίστην εἶχομεν ἡμῶν αὐτῶν συνείδησιν· ἐνθ' ὅμως ἔχομεν τελειότεραν. Ὁμοίως καὶ ἡ ἄλλη νόσις ἡμῶν καὶ ἡ πάθησις καὶ ἡ θέλησις καὶ ἡ δύναμις τελειοποιεῖται. Ἐάν το πνεῦμα ἡμῶν ἦτο τέλειον, θὰ ἐνόηθον ἥθελεν, ἐνθ' ὅμως ἐλάχιστα γνωρίζει καὶ πλείστα ἀγνοεῖ καὶ ἐνόητε πλανᾶται· θὰ ἐπιθαύμαζε ὡς ἡθελε καὶ θὰ ἔχαρε πάντοτε καὶ θὰ ἀπέφραζε τὴν λύπην, ἐνθ' ὅμως ἔχει πολλὰς λύπας, τὰς ὁποίας δὲν θέλει, καὶ χαρὰς, τὰς ὁποίας θέλει, δὲν δύναται τὰ ἔχει· θὰ ἠδύνατο πᾶν ὅ,τι ἡθελεν, ἐνθ' ὅμως ἐλάχιστα μὲν δύναται, πλείστα δὲ ἀδυνατεῖ, καὶ ἡ δύναμις πρὸς τὴν ἐκδημίαν εἶνε ὡς ἐν πρὸς μυρία ἐπὶ μυρίοις. Πνεῦμα τὸ ὁποῖον νοεῖ ὅσον θέλει, παθεῖναι ὡς θέλει, δύναται ὅσον θέλει, τοιοῦτον πνεῦμα εἶνε τέλειον, καὶ τοιοῦτον πνεῦμα εἶνε ὁ Θεός· ἐνθ' ὃ τὸ ἡμέτερον πνεῦμα, ἀτελές, περιορίζεται τῶρα ἐν τῇ ὕλῃ, καὶ ἔχομεν συνείδησιν, ὅσοι ἔχομεν, ὅτι καθ' ἐκείστη γίνεται τελειότερον, ἦτοι μᾶλλον ἐκείστητον, μᾶλλον νοήμον, μᾶλλον αὐτενεργόν καὶ εὐβούλον καὶ σταθερόν καὶ σθεναρόν. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐξαργύμενον φθάνομεν παρατηροῦντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν. Βεβαίως εἶνε πασιδῆλον, ὅτι ἄλλο εἶνε τὸ πνεῦμα τοῦ παιδὸς καὶ ἄλλο τὸ τοῦ προεσβύτου, ἄλλο τὸ τοῦ ἀσφόρου καὶ ἄλλο τὸ τοῦ σοφοῦ, ἄλλο τὸ τοῦ βαρβάρου καὶ ἄλλο τὸ τοῦ πεπολιτισμένου, ἄλλο τὸ τοῦ θυλοῦ καὶ ἄλλο τὸ τοῦ ἐλευθέρου, ἄλλο τὸ τοῦ ἰδιώτου καὶ ἄλλο τὸ τοῦ βασιλέως. Καὶ τοιαῦτα μὲν εἶνε τὰ πνεύματα ἡμῶν ἐν ὅσῳ διατελοῦσιν ἐντὸς τοῦ σώματος· ὁποῖα δὲ εἶνε τὰ πνεύματα ἐκείνων ὅσοι ἀπεξεδύθησαν τὸ σῶμα, καὶ ὁποῖον εἴσεται

καὶ τὸ ἡμέτερον πνεῦμα μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐξοδον; Τοῦτο δὲν τὸ γνωρίζομεν ἐν πείρας· θὰ τὸ γνωρίζομεν ἄλλοτε. Τώρα ὅμως λογικῶς σκεπτόμενοι κρίνομεν ὅτι ἡ τελειοποίησις τῶν ἡμῶν εἰς τὸ ἀγαθὸν ὁρμησάντων πνευμάτων ἐξακολουθεῖ καὶ ἐξακολουθήσει μέχρις ἀφίξεως εἰς τὸ τέλειον κατὰ τὸ ἐργασίον. Αὕτη εἶναι ἡ διάκρισις τοῦ πνεύματος ἀπὸ τῆς ὕλης κατ' ἐμέ, ἰατροῦ. Τί λέγετε σεις; ἔχει καλῶς·

«Τὸ κατ' ἐμέ, εἶπεν ὁ ἰατρός, καλὰ μοι φαίνεται τὰ εἰρημένα, διότι δὲν ἔχω καλλίτερα. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν εἶνε ἐν ὑπάρχωσι πνεύματος, καὶ περὶ τούτου ἀνυπαμύνως περιμένω νὰ ἀκούσω ὑμῶν θὰ εἴπω».

«Ἐν τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων, ἀπήντησα ἐγώ, κατεδείχθη, νομίζω, ἀρκούντως, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὕλικου κόσμου, ὅστις εἶνε σύνολον διαφόρων τάξεων καὶ βαθμῶν ὕλικων ὄντων, ὑπάρχει καὶ κόσμος ἄλλος πνευματικὸς, ὅστις καὶ οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ καθαρῶν πνευμάτων ἐξηρημαμένων ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀκείρου καὶ αἰώνιου πνεύματος, ὅπου, ὡς ἔπειτα, δημιουργεῖ, κοσμοποιεῖ, συντηρεῖ καὶ προέχει πάντας τοὺς κόσμους, καὶ τὸν τῆς ὕλης καὶ τὸν τῶν πνευμάτων καὶ τὸν σύμμικτον».

«Πῶς; εἶπεν ὁ ἰατρός. Παραδέχεσθε λοιπὸν καὶ ὕλικον κόσμον καὶ πνευματικὸν κόσμον καὶ κόσμον σύμμικτον».

«Ἀλλὰ καὶ σεις, ἰατροῦ, εἶπεν ἐγώ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος ὁμοίως μεθ' ἡμῶν λογιζόμενος ταῦτα παραδέχεται. Ὁ Θεὸς καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀπεξεδύθησαν τὸ σῶμα, ἰδοὺ εἰς κόσμον ἐκ μόνων πνευμάτων. Πάντα τὰ ἀνθρώπινα σώματα, τὰ ἄνθρωποι, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα, ἰδοὺ ἄλλος κόσμος ἐκ μόνων ὕλικων στοιχείων, καὶ τοὶ εἶνε ζήτῃαι ἢ ἐν τοῖς ζῷοις μόνον ὡς παρατηρεῖται. Τέλος δὲ τὰ διάφορα γένη τῶν ἀνθρώπων, ὡν ἐκαστος εἶνε πνεῦμα ἐκείνου καὶ σῶμα ἐκκενόμενον, ἦτοι ὡς καὶ πνεῦμα ἡνωμένα, ἰδοὺ ὁ κόσμος ὁ ὕλικος πνευματικὸς. Ὁ Θεὸς εἶνε τὸ ἐν, τὸ ἀνερχον, τὸ αἰώνιον, τὸ τέλειον, πᾶς δὲ κόσμος εἶνε ἔργον τοῦ Θεοῦ. Τώρα τί ἐμποδίζει ἡμᾶς νὰ παραδεχθώμεν ὅτι ὁ Θεός, ὅστις ἐποίησε τὸν ὕλικον κόσμον μετὰ τῶν μυρίων τάξεων καὶ βαθμῶν τῶν ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὅντων ἐπὶ τοῦ ἀτελειώτου ὁριζοῦ μέχρι καὶ ἀδάμαντος, ἀπὸ τοῦ ἀτελειώτου φυσικοῦ μέχρι τῆς ἀμπέλου, ἀπὸ τοῦ ἀτελειώτου ζωοφύτου μέχρι τοῦ πτηνίου· τί ἐμποδίζει ἡμᾶς νὰ παραδεχθώμεν ὅτι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐποίησε τὰ διάφορα γένη τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶνε πνεύματα ἐν ὅσῳ διαφέρουν ἀναπτύσσων μετὰ σωματικῶν ἐν ὅσῳ· ὅτι ὁ Θεός, ὅστις μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ σώματος ἐποίησεν ὥστε νὰ διατηρῶνται τὰ ἐκ τῶν στοιχείων πνεύματα, τοῦτον διαλυμ-

νον τί ἐμποδίζει ἡμᾶς νὰ παραδεχθώμεν ὅτι ὁ Θεός συμπληρῶν τὴν κλίμακα τῶν ποικίλων ὄντων ἔχει ποιήσει καὶ πνεύματι, ἀσώματα ἐκτὸς ἐξ ἀρχῆς, ἦτοι τοὺς λαομένους ἀγγέλους; Πᾶς ὅστις λογικῶς κρίνει, καὶ σεις, νομίζω, ἰατροῦ, ἀδύνατον νὰ μὴ παραδεχθῇτε ὅτι οὐδὲν μᾶς ἐμποδίζει εἰς τὴν τοιαύτην παραδοχὴν καὶ ὅτι, τοῦναντίον μέλιστα, ἡ παροχὴ ὑπάρξεως τοιοῦτων πνευμάτων δὲν εἶνε ἰδέα ἀντικειμένη εἰς τὴν λογικὴν καὶ ὁρθὴν νόησιν, δὲν εἶνε πρόδηλος μορὴ καὶ ἀπορριπτέα, ὡς τινες ἀβασανίστως νομίζουσιν, ἀλλ' εἶνε ἰδέα ἐπιδοκιμαζομένη ὑπὸ τῆς ὁρθῆς νοήσεως, ὡς συμφωροτάτη πρὸς τὰ πράγματα, καὶ ἀλήθεια, τῆς ὁποίας ἡ παραδοχὴ δύναται πολλὰ νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλως ἀνεξήγητα μυστήρια».

Μετὰ πολλοὺς καὶ ἄλλους τοιοῦτους λόγους, ἀφοῦ καταβασάνυσεν ὁ ἰατρός τὸ τιμητὸν συμπέρασμα τῆς διαλέξεως ἡμῶν, ἠναγκάσθη τέλος νὰ τὸ παραδεχθῇ ὡς ἀληθές, καὶ ἔθηκεν εἰς τὸ ζήτημα, ἐν εἰνὶ δυνατὸν νὰ παραδεχθώμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ὅχι μόνον ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ πονηρὰ πνεύματα.

Ἦν στιγμὴ ὅμως ἐκείνη ἡ σελήνη· ἔδυνεν, οἱ Ἄγγλοι καὶ Γερμανοὶ περιεγγητοὶ κατήρχοντο τῆς Μικροπόλεως καὶ ἐγὼ εἶπον: — «Ἀρκετὴ ἡδὴ εἰπομεν, φίλε μου, ἰατροῦ, τὰ ὅποια μετὰ χαρᾶς πιστεύω ὅτι θὰ ἀναγνωσθοῖ καὶ οἱ φίλοι τῆς «Ἀναπλάσεως» δημοσιεύματα κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἣν ἐδώκαμεν εἰς τὸ προηγουμένον φύλλον. Ἐπειδὴ δὲ ἡδὴ καὶ ἡ ὥρα παρήλθεν, ὡς ἀφίκαμεν τὴν ἐξέτασιν τοῦ νέου σου ζητήματος ἐς ἄλλοτε. Κατήλθομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοὺς ξένους καὶ ἀπελθόντες ἐκοιμήθημεν ἐκάτερος εἰς τὰ ἴδια.

Εἰς τὴν τρίτην ἀναπλαστικὴν μελέτην θὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐκθέσω ἡμεῖς, φίλοι ἀναγνώσται, ἐν συντομίᾳ καὶ πᾶν ὅ,τι ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου ζητήματος θέλομεν εἰπεῖ μετὰ τοῦ φίλου ἰατροῦ εἰς προσεχὴ συνδιάλεξιν.

K. ΣΤΑΛΕΙΣΜΑΣ.

ΠΩΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΙΗΣΟΥΙΤΑΙ ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΩ

Δημοσιάζομεν κατωτέρω ἐκ μεταφράσεως τοῦ π. Ν. Κ. Μιχαήλου τὴν ἐκθεσὶν τοῦ πατρὸς Bernardini περὶ τῶν ἔργων τῶν Ἰησουϊτῶν ἐν Συρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ διὰ τὸ γνωστὴν πᾶς ἐργάζονται οἱ ἱερεῖς τῶν ἄλλων ἰδῶν καὶ ἐκκλησιῶν, ἐνθ' ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν ἢ ἐξαντλοῦμεθα συγκρινοῦμενοι πρὸς ἀλλήλους.

Ἡ ἱεραρχία τοῦ Ἰησοῦ, λέγει ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ἐκπατῆς Bernardini, προστάμενος τῆς ἐν Συρίᾳ ἀποστολῆς τῶν Ἰησουϊτῶν, ἔχει ἐννέα ἱεραποστολὰς ἐν Συρίᾳ, ἦτοι ἐν Βυρσέτι, Χα-

λεπίῳ, Βικφάιᾳ, Δαμα-Χωράν, Χόμς, Γαζίρ, Χαϊδά, Ταναῖλ, Ζαχλέ.

Ἐν ἐκείτῃ τῶν ἱεραποστολῶν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἰδιαίτερα ὅπως σχολεῖται.

Ι. Ἱεραποστολὴ Βυρσέτι.

Ἡ ἱεραποστολὴ τῆς Βυρσέτι εἶχε τρία εἶδη σχολείων α) τὸ Πανεπιστήμιον Saint-Joseph, β) τὰ προκαταρκτικὰ ἀρρεναγωγεῖα, γ) τὰ προκαταρκτικὰ παρθεναγωγεῖα.

α. Τὸ Πανεπιστήμιον Saint-Joseph.

Τὸ Πανεπιστήμιον Saint-Joseph περιλαμβάνει Α') τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν φαρμακευτικὴν σχολήν, Β') τὴν ἀνατολικὴν θεολογικὴν σχολήν, Γ') τὸ γυμνάσιον τῆς μέσης παιδείας.

Α'. Ἱατρικὴ καὶ φαρμακευτικὴ σχολή.

Αὕτη ἔχει ἐννέα καθηγητὰς καὶ περὶ τοὺς 52 φοιτητὰς. Ἐν μόνον ὑπολείπεται τῇ σχολῇ ταύτῃ, ἵνα τῇ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον τῆς, ἡ ἀναγνώρισις ὅλων ὅτι τῶν διπλωμάτων ἡμῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Β'. Ἀνατολικὴ θεολογικὴ σχολή.

Αὕτη εἶνε ἀνομιφιλῶς ἐν τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων καὶ τῶν μᾶλλον σπουδαίων ἔργων τῆς ἱεραποστολῆς. Προικισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐδρας διὰ τῶν πολυτιμωτέρων προνομίων, δίδει τοὺς αὐτοὺς βαθμοὺς, τοὺς ὁποῖους καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ γρηγοριανὸν Πανεπιστήμιον, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ διδακτορικοῦ.

ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐννέα σπουδαίων καθηγητῶν, παρέχει τὰ τῆς παιδείας νέματα εἰς 50 φοιτητὰς, προσερχομένους ἐξ ὅλης τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀνήμεντας εἰς ἅπαντα τὰ θρησκευτικὰ δόγματα. Ἐκ τῆς ἱερατικῆς τάξεως σχολῆς ἐξηλθον ἤδη πολλοὶ ἐπίσκοποι καὶ πολυάριθμοι ἱερεῖς, οἵτινες τιμῶσι τὸν ἀνατολικὸν κλήρον. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων φοιτητῶν, οἵτινες καθ' ἑκάστον ἔτος προσέρχονται ἐνταῦθα, εἶνε ἀξιοσημείωτος. Δυστυχῶς ὅμως εἰμὲν ὑποχρεωμένοι ἐλαχίστους ἐξ αὐτῶν νὰ ἐγγράφημεν ἐν τοῖς μητρώοις τῆς σχολῆς. Οἱ προσερχόμενοι οἱτοι νέοι εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πτωχοί, ἐνθ' αἱ πρόσδοα ἡμῶν εἶνε λίαν περιορισμένα.

Γ'. Γυμνάσιον.

Ἐν τῷ γυμνασίῳ διδάσκεται ἡ μέση παιδεία καὶ δίδει δίπλωμα, τὸ ὁποῖον, διὰ τὴν Συρίαν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τοῦ δοκίμου (bacholier). Τὸ διδάσκον προσωπικὸν σύγκειται ἐξ 29 καθηγητῶν, οἵτινες διδάσκουσι 419 φοιτητὰς. Τὰ μαθήματα διδάσκονται γαλλιστί.

β'. Προκαταρκτικὰ ἀρρεναγωγεῖα.

Ἐν αὐτοῖς διδάσκουσι 12 καθηγηταὶ καὶ διδάσκονται 490 μαθηταί, ὧν αἱ 150 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα εἶνε τὰ ἐξῆς: Τὸ τοῦ Quartier-Bédhieh, ἔχον 6 διδασκάλους καὶ 226 μαθητὰς, τὸ τοῦ Ban-Beyrouth, ἔχον 3 διδασκάλους καὶ 112 μαθη-

τάς, τὸ τοῦ Guartier Médawar ἔχον 2 διδασκάλους καὶ 112 μαθητὰς καὶ τὸ τοῦ Beaucharié, ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 40 μαθητὰς. ἐν ὅλῳ ἐν τοῖς σχολείοις τούτοις διδάσκουσι 12 διδασκαλοὶ καὶ διδάσκονται 490 μαθηταί.

γ) Προκατηχητικὰ παρθεναγωγεία.

Ἐν αὐτοῖς διδάσκουσιν 6 διδασκάλισσαι καὶ διδάσκονται 290 μαθήτριαι, ὧν αἱ 90 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν.

Σημ. Τὰ παρθεναγωγεία ταῦτα, ὡς σχεδὸν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, διευθύνονται ὑπὸ ἰθαγενῶν καλογρατῶν, καλουμένων ἀδελφῶν τῶν (εὐδὸν καρδιῶν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς Μαρίας (Sœurs des Sacrés-Cœurs de Jésus et de Marie). Ἡ μικρὰ αὐτὴ θρησκευτικὴ εἰσαγωγή σύγκειται ἐξ 80 προσώπων καὶ διευθύνει 21 σχολεῖα, ἧτοι τὸ τῆς Βηρυτοῦ, Βακφάας, Χόρας, Μοχαττίτης, Χωουάιρ, Γαζίρ, Μαζράας, Καφρ-Δεβέν, Ἀχμίτ, Βατάουμ, Αἰζιμπάιλ, Ζαχλέ (πόλεως), Βαχλέ (midam ;), Μααλλακίχ, Βαλβέν, Δαμασκίου, Χόμα, Καλεπίου. Ἀν-Ἡδέλ, Σαφάρ καὶ τὸ τῆς Ζιζέχ καὶ Μινέχ (Ἄνω Αἰγύπτου).

Ἡ εἰσαγωγὴ αὐτὴ ἐξασκεῖ ἐν ταῖς γύρωις ταῖς σπουδαῖαν ἐπιρροήν. Μάρτυρες δὲ τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς ἀποτελεσμάτων εἰνε οἱ ἀνατολικοὶ ἐπίσκοποι, οἵτινες θὰ ἐπαυθῶσιν νὰ βλέπωσιν αὐτὴν ἐξαπλουμένην καὶ ἐν ταῖς ἐπισκοπαῖς αὐτῶν.

Ἀκαταπαύστως ζητοῦσι παρ' ἡμῶν ἀδελφάς, ἀλλ' εἰμὲν περιορισμένοι ἐν ταῖς ἐναργείαις ἡμῶν ἐλλείψει τῶν ἀναγκαίων πόρων, καίτοι αἱ ἰθαγενεῖς καλογραταὶ εἰνε ἐλγισθῆσαν.

II. Ἱεραποστολὴ Χαλεπίου

Αὕτη ἔχει ἐν παρθεναγωγείῳ διευθυνόμενον ὑπὸ 6 ἰθαγενῶν καλογρατῶν ἐν αὐτῇ διδάσκονται 300 μαθήτριαι, ὧν αἱ 30 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν.

III. Ἱεραποστολὴ Βικφάας

Αὕτη ἔχει 12 σχολεῖα, 24 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας καὶ 1100 μαθητὰς, ὧν οἱ 100 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε τὰ ἑξῆς :

Ἀρρεναγωγεία ἐν Βικφάα 4 διδασκάλους καὶ 140 μαθητὰς, ἐν Χόρα 1 διδασκαλὸν καὶ 105 μαθητὰς, ἐν Μοχαττίτ 2 διδασκάλους καὶ 105 μαθητὰς, ἐν Βισκούντ 2 διδασκάλους καὶ 110 μαθητὰς, ἐν Κέφρ-Αιγιάμπ 1 διδασκαλὸν καὶ 60 μαθητὰς, ἐν Χαμμάν 3 διδασκάλους καὶ 120 μαθητὰς, ἐν Ἑλ-Ματρί 1 διδασκαλὸν 90 μαθητὰς.

Παρθεναγωγεία ἐν Βικφάα 3 διδασκαλίσσας, 150 μαθητρίαι, ἐν Μοχαττίτ 2 διδασκαλίσσας, 70 μαθητρίαι, ἐν Χόρα 2 διδασκαλίσσας, 60 μαθητρίαι, ἐν Χούαιρ 2 διδασκαλίσσας, 60 μαθητρίαι.

IV. Ἱεραποστολὴ Δαμὰ-Χωράν.

Ἡ Ἱεραποστολὴ τῆς Χωράν συνηνῶθη μὲν

μετὰ τῆς τῆς Δαμασκίου, πλὴν καὶ δὲν κατηργήθη, καθότι εἰς ἱερὸς εἰνε ἐπιφορτισμένος νὰ μὲν ἐν αὐτῇ. Ἐλπίζομεν δὲ, ἂν οἱ πόροι ἡμῶν ἐπιτρέψωσιν ἡμῖν τοῦτο, ν' ἀναξιομεν διὰ τοῦ χρόνου ἀπέναντος τὰς σχολὰς, τὰς ὁποίας ἡ βία ἡνέγκασεν ἡμῶς νὰ κλείσωμεν.

Ἡ Ἱεραποστολὴ τῆς Δαμασκίου ἔχει 4 σχολεῖα, 8 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας καὶ 254 μαθητὰς καὶ μαθητρίαι, ὧν οἱ 40 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε τὰ ἑξῆς : Τὸ τῆς Δαμασκίου παρθεναγωγείον, ἔχον 5 διδασκαλίσσας καὶ 184 μαθητρίαι, τὸ τῆς Ραχάας παρθεναγωγείον, ἔχον 1 διδασκαλίσσαν καὶ 25 μαθητρίαι, τὸ τῆς Σήινας ἀρρεναγωγείον, ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 20 μαθητὰς, τὸ τῆς Χόρας ἀρρεναγωγείον, ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 25 μαθητὰς.

V. Ἱεραποστολὴ Γαζίρ.

Αὕτη ἔχει 14 σχολεῖα καὶ 25 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ διδασκαλία παρέχεται δωρεάν εἰς 1529 μαθητὰς, ὧν 85 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε α) τὰ ἑξῆς ἀρρεναγωγεία : τὸ ἐν Γαζίρ, ἔχον 2 διδασκάλους καὶ 20 μαθητὰς, τὸ τῆς Ἑλ-Βατρον ἔχον 2 διδασκάλους καὶ 100 μαθητὰς, τὸ τῆς Αἰζιμπάιλ, ἔχον 2 διδασκάλους καὶ 125 μαθητὰς, τὸ τῆς Μπιρ-Ἑλ-Χαίτ, ἔχον 2 διδασκάλους καὶ 147 μαθητὰς, τὸ τῆς Φούλας ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 120 μαθητὰς, τὸ τῆς Ζαχλέ, ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 115 μαθητὰς, τὸ τῆς Κζούρ, ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 45 μαθητὰς, τὸ τῆς Χαναναίρ, ἔχον 1 διδασκαλὸν καὶ 20 μαθητὰς, τὸ τῆς Ἀμρίτ, ἔχον 2 διδασκάλους καὶ 112 μαθητὰς. β) τὰ ἑξῆς παρθεναγωγεία : τὸ τῆς Γαζίρ, ἔχον 3 διδασκαλίσσας καὶ 50 μαθητρίαι, τὸ τῆς Ἀμρίτ, ἔχον 2 διδασκαλίσσας καὶ 125 μαθητρίαι, τὸ τῆς Ἑλ-Βατρον, ἔχον 2 διδασκαλίσσας καὶ 140 μαθητρίαι, τὸ τῆς Δεβάλ, ἔχον 2 διδασκαλίσσας καὶ 100 μαθητρίαι, τὸ τῆς Μεσρά, Κ. Μπέμπ, ἔχον 2 διδασκαλίσσας καὶ 130 μαθητρίαι.

VI. Ἱεραποστολὴ Χόμας.

Αὕτη ἔχει 11 σχολεῖα καὶ 20 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ διδασκαλία παρέχεται δωρεάν εἰς 686 μαθητὰς, ὧν οἱ 60 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε α) τὰ ἑξῆς ἀρρεναγωγεία :

Χόμας (πόλεως) 4 διδασκαλοὶ 155 μαθηταί
Χόμας (προαστεῖον) 1 » 40 »
Καριατίν 1 » 35 »
Ἀλουτεκέν 2 » 50 »
Αεμεχετέχ 1 » 45 »
Νέμης 2 » 60 »
Ζάιδελ 1 » 38 »
Χαφάρ 1 » 20 »

β) Τὰ ἑξῆς Παρθεναγωγεία :

Χόμας (πόλεως) 5 διδασκάλισσαι 195 μαθήτριαι
Χόμας (προαστεῖον) 1 » 40 »
Νέμης 1 » 48 »

Ἡ Χόμα, πόλις κατοικήμενη ἐν 40,000 κατοίκων, δὲν ἔχει οὔτε μίαν καθολικὴν σχολὴν εὐχῆς ἔργον εἰνε νὰ συστήσωμεν μίαν τοιαύτην. Τὸ Χαφάρ, χωρίον καθ' ὁλοκληρίαν Ἰακωβητικόν, προσηλυτίσθη ὑπὸ τῶν Πατέρων ἡμῶν. Τοῖς παρέσχετο μίαν σχολὴν, ἔχουσαν ὅμως ἀνάρηκην ὑποστηρίξεως.

VII. Ἱεραποστολὴ Χαϊδας.

Αὕτη ἔχει 21 σχολεῖα καὶ 24 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ διδασκαλία παρέχεται δωρεάν εἰς 626 μαθητὰς, ὧν 25 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε α) τὰ ἑξῆς ἀρρεναγωγεία :

Ἀνταίντ 1 διδασκαλὸς 25 μαθηταί
Αἰγίε 1 » 15 »
Χαφάρ 1 » 20 »
Ζερνιά 1 » 50 »
Καράτ 1 » 25 »
Μαμπάμ 1 » 12 »
Μαγδουχέ 1 » 35 »
Σάρτα 1 » 12 »
Ἀν-Ἡδέλ 1 » 42 »
Ἄλμα-Ἑλ-Τακτ 1 » 30 »
Ρωμάτ 1 » 30 »
Μπερμύλ 1 » 22 »
Ρεμπινού 1 » 25 »
Ζισχ 1 » 40 »
Σαφάδ 1 » 21 »
Καφαρδραχέν 1 » 43 »
Σαρόν 1 » 32 »

β) Τὰ ἑξῆς Παρθεναγωγεία :

Ζερνιά 1 διδασκαλίσσαι 30 μαθήτριαι
Ἀν-Ἡδέλ 1 » 50 »
Ζισχ 2 » 22 »
Σαφάδ 2 » 42 »

VIII. Ἱεραποστολὴ Τανατλ.

Αὕτη ἔχει 15 σχολεῖα καὶ 18 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ διδασκαλία παρέχεται δωρεάν εἰς 950 μαθητὰς, ὧν 80 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε α) ἀρρεναγωγεία :

Ἀνταίντ 2 διδασκαλ. 70 μαθηταί
Ἀνταίντ 1 » 40 »
Ἀν-Ζεδδὲ 1 » 20 »
Ζεδίτα 1 » 60 »
Καδ-Ἑλίας 1 » 55 »
Χερδελ 2 » 120 »
Μεζ 1 » 40 »
Μεζ 2 » 35 »
Ζαμπλίν 2 » 140 »
Ραταμπέλα 1 » 40 »

β) Παρθεναγωγεία :

Ζεδίτα 1 διδασκαλίσσαι 80 μαθήτριαι
Καδ-Ἑλίας 1 » 65 »
Χερδελ 1 » 50 »
Ζαμπλίν 1 » 100 »

Ἐργον ἔστιον πασῶν τῶν συμπαθεῖαν τῆς Γαλλίας ἱδρύεται ἡδὲ ἐν Τανατλ. Τοῦτο δ' εἰνε τὸ ἀγροικὸν ὄρφανοτροφεῖον.

IX. Ἱεραποστολὴ Ζαχλέ.

Αὕτη ἔχει 12 σχολεῖα καὶ 37 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας ἡ διδασκαλία παρέχεται δωρεάν εἰς 1579 μαθητὰς, ὧν 120 σπουδάζουσι τὴν γαλλικὴν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα εἰνε α) τὰ ἑξῆς ἀρρεναγωγεία :

Ζαχλέ (πόλεως) 4 διδασκαλ. 230 μαθηταί
Ζαχλέ (προαστ.) 1 » 70 »
Μααλλακίχ 2 » 90 »
Ἑλ-Ἀσδί 2 » 40 »
Νικιά 1 » 30 »
Χαουχ-Χελά 1 » 32 »
Ῥουρμπύλ 1 » 48 »
Καφαρζατὰ 1 » 46 »
Δουρή 1 » 52 »
Χαδὰδ 1 » 30 »
Ζαάρ 1 » 35 »
Χαλίφα 1 » 27 »
Καφάρμ 1 » 40 »
Ἄνω Σαραῖν 1 » 34 »
Κάτω Σαραῖν 1 » 33 »

β) Τὰ ἑξῆς Παρθεναγωγεία :

Ζαχλέ (πόλεως) 6 διδασκάλισσαι 280 μαθήτριαι
Ζαχλέ (προαστ.) 3 » 100 »
Μααλλακίχ 3 » 200 »
Μπααλμπέκ 4 » 47 »
Ντόμι 1 » 47 »
Καταρζατὰδ 1 » 24 »

Ἐν συνόλῳ καὶ ἐν ταῖς 9 Ἱεραποστολαῖς λειτουργοῦσιν 108 σχολεῖα, ἐνθα διδάσκουσι 231 διδασκαλοὶ καὶ διδασκαλίσσαι καὶ διδάσκονται 8363 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι.

Η ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃς δὲ τοῦ φωτός τὴν ἀξίαν, ἐπειδὴ φυσικὰ τότε ἐννοεῖ κανεὶς τί ἀξίζει ἐν πρᾶγμα, δταν τὸ χάση, ὑπόθεσε πρὸς στιγμήν ὅτι γάνονται ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλα τὰ φῶτα. Τί θὰ συμβῇ; Ὅταν καθ' ὑπόθεσιν ἐκλείψῃ καὶ πᾶν φυσικὸν καὶ πᾶν τεχνικὸν φῶς, τότε θὰ ἀφανισθῇ ἀμέσως καὶ δὲν θὰ εἰνε δυνατόν πλέον νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀντίληψίν μας οὔτε σχῆμα οὔτε χρομὰ οὔτε στίλους οὔτε κίνησις οὔτε ἑκτασις· σκότος βαθὺ θὰ περικαλύψῃ καὶ ἡμᾶς καὶ ὅλον τὸν κόσμον· θὰ συγκλεισθῶμεν ὅλοι εἰς μίαν φρενὴν εἰρηκτὴν μὲ δεσμὸ ἀδιόρηκτα.

πρός ποτον μέρος θά εἶνε ὁ βορρᾶς καὶ ὁ νότος καὶ ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις δὲν θὰ γνωρίζωμεν· οὐτε ψηλαφῶντες δὲν θὰ θυνόμεθα νὰ κινηθῶμεν· μετ' ὀλίγον οὐδὲν φυτὸν καὶ οὐδὲν ζῷον θὰ ὑπάρχη πλέον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μόνον τὸ ἀπαισιον σκότος θὰ σαθαιῶνῃ, τὸν οἰκουμένικὸν θάνατον καὶ τὴν παγκόσμιον ἐρήμωσιν. Ἐννοῶν λοιπὸν, χριστιανέ, διὰ τῆς τοιαύτης υποθέσεως τὴν ὑψίστην ἀξίαν τοῦ φωτός καὶ λαμβάνων ἅμα ὑπ' ὄψει ὅτι ἔλα τὰ φῶτα καὶ ἔλας τὰς ἀφελείας τὰς ἐξ αὐτῶν ὁ Θεὸς τὰς ἔδειξεν, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς.*

Ἀπὸ τὰ φῶτα τὰ φυσικὰ καὶ τὰ τεχνικὰ, ἀπὸ τὰ φῶτα τὰ αἰσθητὰ, τὰ ὅποια φωτίζουν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σήματός μας, ὡς μεταδιδόμενα τῶρα εἰς τὰ ἄλλα ἀνώτερα φῶτα, εἰς τὰ φῶτα τὰ πνευματικὰ. Ὅλοι αἱ ἀλήθειαι, συμφώνως πρὸς τὰς ὑποτάξεις ἔχουν τὴν οὐσίαν τιν ἢ αὐτὰ τὰ ὄντα, καὶ εἰς τὰς ὑποτάξεις ὑπόκεινται, καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ὑποτάξεις κινούνται, τὰ μὲν ἄψυχὰ σώματα φυσικῶς καὶ ὅπως ἀσυνειδήτως, τὰ δὲ ζῶα ἐνστικτωδῶς καὶ ὁρμηφύτως, οἱ δὲ ἄνθρωποι αἰσθητικῶς καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐν ἐπιγνώσει, ἔλα λοιπὸν αὐτοὶ αἱ ἀλήθειαι, κατὰ τὰς ὑποτάξεις ἐνεργοῦντα τὰ διὰφορὰ ὄντα συντηροῦνται καὶ προάγονται, ἀποτελοῦσι τὰ πνευματικὰ φῶτα, τὰ ὅποια, ἐὰν καλῶς σκεψθῇς, θὰ εὕρῃς ὅτι πρῶτην τεγγὴν, ἐκ τῆς ὑποτάξης προέρχονται, ἔχουν αὐτὸν τὸν Θεόν. Συλλογίζομενος λοιπὸν ὅτι καὶ ἔλον αὐτὸ τὸ πνευματικὸν φῶς ὁ Θεὸς τὸ ἔδειξε, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς.*

Ἄς λάβωμεν πρὸς παραδειγμα ἐν εἶδος ἀληθειῶν, τὰς νομικὰς λ.χ. Ὅλον τὸ φῶς τῶν ἀληθειῶν τούτων τὸν Θεὸν ἔχει αἰτίαν πρῶτην καὶ ἐξ αὐτοῦ κυρίως προέρχεται. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὴν σοφίαν καὶ τὴν δύναμιν λοιπὸν τοῦ Θεοῦ ὀφείλεται τὸ ὅτι ἐπλάσθη ὁ ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος. Ἦδύνατο νὰ πλάσθῃ ὡς τὰ λοιπὰ ζῶα καὶ αὐτός, ἐσπερημένος ἀπείρων ἐφέσεων, ἐσπερημένος λογικῆς νοήσεως, ἐσπερημένος συνειδήσεως καὶ ἐλευθέρως θελήσεως. Ἐὰν τοιοῦτο τρόπον ἐπλάττετο, θὰ ἦτο τότε ἀνεπίδεκτος παντὸς πνευματικοῦ φωτισμοῦ καὶ θὰ ἦτο ὡς ἐν ἄλλογον κτήνος ἀνεπισημῆς οἰκιστὴς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ περικυκλῶν αὐτὸν κόσμος εἶνε ὅς εἶνε, ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦτο ἀναγινώσκει εἰς τὴν φύσιν, τὸ μέγα τοῦτο βιβλίον τῶν πραγμάτων, τὸ συγγεγραμμένον διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναγινώσκει ἐπιγινώσκει τοὺς νόμους τοὺς φυσικοὺς, ἀναγινώσκει εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ ἐπιγινώσκει τὸν νόμον τῆς συνειδήσεως, λαμβάνει ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ μελετᾷ τὸν ἐξ ἀποκαλύψεως νόμον, καὶ

οὕτω γίνεται νομομαθής, καὶ θεοπείθει αὐτὸς νόμους διαφόρους, καὶ βλέπει τὰ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν κατὰ διαφόρους χρόνους ἀποτελέσματα, καὶ φωτίζεται περισσότερο ἐκ τῆς ιστορικῆς πείρας, καὶ ἀναδεικνύει νομοθέτας, ὅπως ἐπὶ τὸ τελειότερον κανονίζωσι πᾶσαν συστηματικὴν ἐνέργειαν, καὶ καθιστᾷ δικαστὰς, ὅπως δικάζωσι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ συγκροτεῖ δυνάμιν πολιτικὴν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνατίθεται τῶν νόμων τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ κατανοεῖ, ὅτι, ὅπως εἰς τὴν τέχνησιν τῶν φυσικῶν νόμων ὀφείλεται ἡ συντήρησις καὶ ἡ ὁρμηλία τοῦ κόσμου τῆς φύσεως, ἐὰν δὲ οἱ νόμοι οὗτοι ἀνατραπῶνται, ἀνατρέπεται ἡμέσις ὁ κόσμος, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὑπαρξίν σοφῶν ἡθικῶν καὶ πολιτικῶν νόμων καὶ εἰς τὴν ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐφαρμογὴν ὀφείλεται ἡ συγκρότησις καὶ συντήρησις καὶ προαγωγή τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, ἀνευ δὲ τοιούτων νόμων ἡ ἀνθρωπότης μεταβάλλεται εἰς ἀτέλως ἀγρίων ἡθρῶν καταστροφασάντων ἅλλαλα μέχρι παντελούς ἐξουτήσεως. Κατανοῶν λοιπὸν, χριστιανέ, ὅτι καὶ τὸ φῶς πάσης ἀληθείας καὶ γνώσεως καὶ ἐπιστήμης ὁ Θεὸς τὸ ἔδειξε, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς.*

Ὅτι ἐλέγχθη διὰ τὰς νομικὰς δύνανται νὰ λεχθῇ καὶ δι' ἔλας τὰς ἄλλας ἐπιστημονικὰς ἀληθείας. Διὰ νὰ ἐννοήσῃς δὲ, χριστιανέ, καὶ τὴν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν ἔλον αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ φωτός, ὑπόθεσε πρὸς στήν ὅτι ἀφαιρεῖται ἀπὸ ἑλὴν τὴν ἀνθρωπότητα πᾶν φῶς καὶ πᾶς φωτισμὸς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης. Ἦ θὰ συμῶν; Ὅταν δὲν ὑπάρχη καμμία γνώσις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οὐτε γεωλογικὴ οὐτε ὀρυκτολογικὴ οὐτε γεωγραφικὴ οὐτε φυτολογικὴ οὐτε ζωολογικὴ οὐτε φυσικὴ καὶ χημικὴ οὐτε δυναμικὴ καὶ μηχανικὴ οὐτε μετεωρολογικὴ οὐτε ἀστρονομικὴ οὐτε ἱατρικὴ οὐτε φυσιολογικὴ οὐτε λογικὴ οὐτε ἡθικὴ οὐτε γραμματικὴ οὐτε νομικὴ οὐτε ἱστορικὴ οὐτε παιδαγωγικὴ οὐτε ἡρησκευτικὴ, ὅταν λελθῇ ἔλον αὐτὸ τὸ φῶς τῶν γνώσεων καὶ τῶν ἀληθειῶν, τὸ ὅποιον φωτίζει σήμερον τὴν ἀνθρωπότητα, τὸ ὅποιον κυρίαν τεγγὴν ἔχει τὸν Θεόν, τί, λέγω, θὰ συμῶν; θὰ ἀνατραπῇ καὶ θὰ ἐξαφανισθῇ ἡμέσις καὶ ἀναμειβόμενος ἔλος ὁ ἡθικὸς καὶ πνευματικὸς τῆς ἀνθρωπότητος κόσμος καὶ παρυλὸν σκότος ἀγνοίας καὶ ἀμαθείας θὰ περικαλύψῃ τὸ αἰκτρὸν πτῆμα αὐτῆς. Ἐννοῶν λοιπὸν, χριστιανέ, ὅτι καὶ ἔλον αὐτὸ τὸ πνευματικὸν καὶ ἡθικὸν φῶς ὁ Θεὸς τὸ ἔδειξε καὶ ἔχων ὑπ' ὄψει ἅμα τὰς μεγάλας ὀφελείας, τὰς ὅποιες ἐξ αὐτοῦ ἔχομεν, καὶ τί μέλλομεν νὰ χάζωμεν, ἐὰν αἰρήνῃς μᾶς ἀφαιρεθῇ τὸ λαμπρὸν τοῦτο φῶς, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς.*

Ὅπως εἶνε εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἀστῆρες καὶ ἡ

ἡλιος καὶ ἡ σελήνη, τοιοῦτοτρόπως εἶνε καὶ μεταξὺ τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων οἱ μεγάλοι ἄνδρες· φωτίζουν καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς λόγους τιν καὶ μὲ τὰ ἔργα τιν τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ὁδηγοῦν εἰς τὴν πρόοδον. Ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς ἄνδρας ὁ Θεὸς τοὺς ἀναδεικνύει. Ἐκεῖνος ὅστις, ὅτε σκότος ἐπὶ τῆς ἀθύρσεως ἐκάλυπτε τὴν πρωτόγονον βλῆν, εἶπε· Ἐννηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· ἐκεῖνος ὅστις ἔταξε τοὺς φωτοδόλους ἡλίους εἰς τοῦ αἵθέρος τὰς ἐκτάσεις καὶ διέταξε τοὺς σκοτεινοὺς πλανήτας νὰ λαμβάνωσι φῶς καὶ ζῶν ἔξ αὐτῶν περὶ αὐτοὺς κυκλοῦμενοι· αὐτὸς οὗτος, ὁ Θεὸς, φῶς ἦν καὶ αὐτός, ἀναδεικνύει τὰς φωταίνους διανοίας, ἐκ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται οἱ ὑψηλοὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀνευ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν ἀποκλήνωσην ἡ ἀνθρωπότης ὅλη. Ἐχὼν λοιπὸν ταῦτα ὑπ' ὄψει, χριστιανέ, ὅταν ἀναγινώσκῃς συγγράμματα τῶν σοφῶν καὶ ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ κατὰ τοὺς διαφόρους αἰῶνας καὶ ἀρύσῃς ἐξ αὐτῶν φῶς εὐεργετικόν, συλλογίζομενος ὅτι καὶ τὸ φῶς αὐτὸ ὁ Θεὸς τὸ ἔδειξε, ψάλλε μὲ ἀγάπην καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην: *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς.*

Ἀλλὰ τὸ φῶς ἐκεῖνο, τὸ ἀνώτερον ἀπὸ πᾶν ἄλλο φῶς, τὸ ὅποιον μᾶς δεικνύει ἀπὸ τοῦ ἐρχόμεθα, ποῦ πρῆπει νὰ κατευθυνώμεθα, ποῦ εἶνε ἡ ὁδός, τὴν ὅποιαν πρῆπει νὰ βαδίζωμεν· τὸ φῶς, τὸ ὅποιον μᾶς δεικνύει τὰ βράβηρα τῆς ἀπωλείας, διὰ νὰ μὴ πέσωμεν εἰς αὐτά, τὸ ὅποιον μᾶς δεικνύει μακρόθεν τὸν λιμένα τῆς αἰώνιου σωτηρίας, διὰ νὰ πλέωμεν πρὸς αὐτόν· τὸ φῶς, τὸ ὅποιον μᾶς ἀποκαλύπτει τὸν δημιουργόν μας, τὸν ποιητὴν μας, τὸν ἀπόλυτον νομοθέτην μας, τὸν ἀνώτατον κριτὴν μας, τὸν οὐράνιον πατέρα μας· τὸ φῶς, τὸ ὅποιον μᾶς δεικνύει τί ὁ Θεὸς εἰργάσθη διὰ τῶν αἰώνων ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ποῖαν παρασκευάζει εὐδαιμονίαν διὰ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν· τὸ φῶς, τὸ ὅποιον μᾶς ἀποκαλύπτει τί τὸ ἀληθές, τί τὸ ψευδές, τί τὸ δίκαιον, τί τὸ ἀδίκον, τί τὸ ἀγαθόν, τί τὸ πονηρόν, τίς ἡ ἀρετὴ, τίς ἡ κακία, τί τὸ συμφέρον, τί τὸ βλαβερὸν· τὸ φῶς, τὸ ὅποιον διαφωτίζει μυστήρια αἰώνια, καὶ τὸ ὅποιον ἀκτινοβολοῦν εἰς τὰς καρδίας μας ἀποκαλύπτει εἰς αὐτάς τὴν τρισύλιον ἐστίαν του, ἐξ ἧς ἀναχωρεῖ· τὸ τοιοῦτον ὑψίστον φῶς εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐργεῖται εἰς τὴν ψυχὴν σου, χριστιανέ, ὅταν μελετᾷς τὰς Γραφάς, ὅταν προσεύχεσαι, ὅταν πλησιάζῃς εἰς τὰ μυστήρια· εἶνε τὸ φῶς αὐτὸ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι, «Ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία»· εἶνε τὸ φῶς τοῦ θεανθρώπου Ἰωσήφ, ὅστις ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ, «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου»· καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐγράφη ὅτι, «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον»· καὶ ὅτι,

«Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τὰς καθήμενας ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς»· καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐλέγχθη ὁμοίως ὅτι, «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολή ἑξ ὕψους, ἐπαφάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις· τοῦ κατευθύναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης»· εἶνε τὸ φῶς ἐκεῖνο, αἱ ἀκτῖνες τοῦ ὁποίου ὤφθησαν διαμεριζόμεναι εἰς τοὺς ἀποστόλους γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ψάλλομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, «Ἐξδομέν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον». Διὰ τὸ φῶς τοῦτο τὸ ἱερὸν τῆς ἀγίας δόξης τοῦ ἀθανάτου πατρὸς μας, τοῦ ὁποίου κοινωνοὶ ἡξιώθημεν νὰ γείνωμεν, ὀφείλομεν πρὸ παντὸς ἄλλου, χριστιανέ, πῆρεαι ἀπείρου ἀγάπης καὶ πλήρεις ἀλήθειας εὐγνωμοσύνης, νὰ ψάλλομεν πρὸς τὸν δειξάντα αὐτὸ εἰς ἡμᾶς: *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς.*

ΠΟΙΚΑ ΠΑΡΑΓΕΛΜΑΤΑ.

Μνημόνευε τοῦ Θεοῦ κατ' ἔλας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου σου καὶ πρὸς χάρις μήποτε συναινεῖς καθ' ὅσονδήποτε τρόπον τῇ ἀμαρτίᾳ, ἡ ἐπιτρέψῃς εἰς σεαυτὸν τὰς κακὰς ἐκείνας πράξεις, ὡς ὁ Θεὸς ἀπαγορεύει, ἢ παραλίπῃς ἐκεῖνο τὸ ἀγαθόν, ὅπερ δύνανται κάλλιστα νὰ πράξῃς.

Μάθε νὰ εὐλογῇς ἐν παντὶ καιρῷ τὸν Κύριον καὶ παρακάλε· Ἀδὲν ἵνα πάντα τὰ ἔργα καὶ πάσας τὰς σκέψεις σου διευθύνῃ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὁρθότητος καὶ δικαιοσύνης.

Ἀτένιζε τοὺς πτωχοὺς μὲ ὄμμα ἱλαρότητος, ἵνα βλέπῃ καὶ σὲ ὁ Θεὸς μὲ ὀφθαλμοὺς ἐλεήμονας.

Ἔστω τοσοῦτον ἐλεῆμων ὥσον σοὶ εἶνε θυγατὸν.

Ἦλὼν μὲν ἦσαι πλούσιος, πᾶρεχε τοῖς πτωχοῖς ἀφθόνως τὰ ἀγαθὰ σου, ἐὰν δὲ πάλιν πτωχὸς, δίδου ἐκ τοῦ ὀλίγου, ὅπερ ἔχεις, ἀλλὰ μετὰ προθυμίας.

Ἐὰν δὲ, ἐναντὶα περιπτώσῃς, ἡ χεὶρ σου τυγχάνῃ οὐδ' ἑταῆς, ἡ καρδίᾳ σου τοῦλάχιστον ἔστω εὐρετα.

Ἀποφύγε τὰς κινδυνώδεις ὁμιλίας καὶ συναναστροφὰς τῶν κακῶν. Εἰς δὲ τὰς ἐπιχειρήσεις σου συμβουλεύου πάντοτε τοὺς χρηστοὺς καὶ συνετοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἀν' αὐτοὺς δὲν ἔχῃς πλησίον σου, ὕπαγε πρὸς εὐρεσιν αὐτῶν.

Θ. Κόνησις

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐπειδὴ βιωματὸς τις μασιμαδιδωσικὸς ἐκέρχεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν διαβόαν μίαν λιτανείας, κατεδικάσθη εἰς ἐπὶ ἡμερῶν φυλάκιον.

— Ζωήρος τις σοσιαλιστὴς, ἀγορεύων δημοσίᾳ εἰς Φωκίαν, ἐπὶ τῇ Γεφυρίᾳ, ἀφῆκε νὰ τὴν διαφύ-

